

NORGES HANDELSHØYSKOLE
Bergen, våren 2006

Utredning i fordypnings-/spesialfagsområdet: Økonomisk Analyse
Veileder: Professor Bertil Tungodden

KORRUPSJON I SØR KOREA OG THAILAND **- EN SAMMENLIKNING**

av
Solveig Gjerde og Carl Fredrik Hjelle

Denne utredningen er gjennomført som et ledd i siviløkonomutdanningen ved Norges Handelshøyskole og godkjent som sådan. Godkjenningen innebærer ikke at høyskolen innestår for de metoder som er anvendt, de resultater som er fremkommet eller de konklusjoner som er trukket i arbeidet.

Kort sammendrag av oppgaven

Vi har sett nærmere på forholdet mellom korrupsjon og økonomisk vekst. Korrupsjon ses ofte på som et ensartet fenomen, men vi har tatt utgangspunkt i litteratur som hevder at ulike former for korrupsjon påvirker økonomien forskjellig, og at noen former for korrupsjon er mer skadelige enn andre.

Vi har tatt valgt å se nærmere på landene Sør-Korea og Thailand, da dette er land som har opplevd eventyrlig økonomisk utvikling, samtidig som de begge har et relativt høyt korrupsjonsnivå. I analysen har vi sett på hvorvidt ulikheter i den økonomiske veksten kan tilskrives at korrupsjonen organiseres ulikt, eller at det skyldes andre samfunnsmessige forhold.

Vi har gjennom en kvalitativ analyse sammenlignet korrupsjonsnivået, organiseringen av korrupsjonen og økonomisk vekst i Sør-Korea og Thailand. Og vi har funnet indikasjoner på at organisert korrupsjon er mindre skadelig for økonomien enn uorganisert korrupsjon. Vi har avdekket forhold som sannsynliggjør muligheten for at korrupsjon i noen tilfeller faktisk kan fremme økonomisk vekst, om enn ikke jevnt fordelt i samfunnet.

Innholdsfortegnelse

Kort sammendrag av oppgaven.....	2
Innholdsfortegnelse.....	3
I Innledning.....	4
<i>Motivasjon .....</i>	<i>4</i>
<i>Hvorfor valgte vi Sør Korea og Thailand? .....</i>	<i>6</i>
II Teoretisk oversikt over korrupsjon	8
<i>Hva er korrupsjon? .....</i>	<i>8</i>
Hvilke typer korrupsjon har vi?.....	9
Hvilke faktorer ligger til grunn for korrupsjon?	10
Hvorfor organiseres korrupsjonen på ulike måter?	12
Hvordan påvirker korrupsjon landets økonomiske vekst?.....	14
III Thailand og Sør-Korea – en oversikt	17
<i>Thailand: .....</i>	<i>17</i>
Nøkkelinformasjon:	17
Befolkning:.....	17
Næring:	18
Historie:	19
<i>Sør Korea.....</i>	<i>22</i>
Nøkkelinformasjon:	22
Befolkning:.....	23
Historie:	24
Spesielle forhold:.....	27
IV Analyse.....	28
<i>Samfunnsforhold og økonomisk vekst i Sør-Korea og Thailand.....</i>	<i>28</i>
Investering i humankapital og fysisk kapital	28
Inntekts- og velferdsfordeling	29
Myndighetenes og det isolerte byråkratiets rolle	30
Eksportvekst.....	31
Andre samfunnstrekk.....	32
<i>Sammenligning av korrupsjon i Sør-Korea og Thailand .....</i>	<i>33</i>
Konklusjon	45
Kilder:.....	46

I Innledning

Motivasjon

I vår siviløkonomutredning ønsker vi å se nærmere på forholdet mellom korrupsjon og økonomisk vekst. Korrupsjon har vært et hett tema i media de siste årene, også i Norge, ettersom internasjonale korrupsjonsskandaler har fått stor plass i nyhetsbildet. Med økende internasjonal økonomisk aktivitet har dette også blitt et forhold å ta hensyn til norsk næringsliv. Vi ser med interesse på diskusjonen, men vi savner et mer nyansert bilde av hva korrupsjon er. Korrupsjon ses ofte på som et ensartet fenomen, men virkeligheten er en annen. Vi tar utgangspunkt i litteratur som hevder at ulike former for korrupsjon påvirker økonomien forskjellig, og at noen former for korrupsjon er mer skadelige enn andre. Noen går så langt som å hevde at korrupsjon, i noen former, kan virke fremmende for økonomisk vekst fordi korrupsjon kan gi alternativer til å gå gjennom ineffektive byråkratiske prosesser. Vi ønsker mer spesifikt å se nærmere på hvordan korrupsjon er organisert i fattige land og hvordan dette påvirker deres evne til å oppnå økonomisk fremgang.

Vår fremgangsmåte for å analysere dette spennende, men noe uoversiktlige fagområdet, er å gjennomføre case studier av to land. Vår opprinnelige intensjon var å sammenlikne to land i Afrika sør for Sahara med to land i Asia. Vi ville undersøke vår hypotese om at korrupsjonen typisk kjennetegnes ved å være uorganisert i førstnevnte og å være mer organisert i Asia. Vi ville derfor se på hvilke implikasjoner dette har for økonomisk vekst i disse landene. Vår hypotese går ut på at organisert korrupsjon er langt mindre skadelig for økonomien enn uorganisert korrupsjon.

Det viste seg dessverre at en slik tilnærming var langt mer omfattende enn omfanget av en siviløkonomutredning tilsier, særlig fordi det finnes lite tilgjengelige data og teori om de afrikanske landene. Vi valgte derfor, å konsentrere oss om de asiatiske landene. Slik dette arbeidet har utviklet seg har det altså blitt en kvalitativ analyse av økonomisk vekst og korrupsjon i Sør Korea og Thailand. Vi legger hovedvekt på å finne ulikheter i hvordan korrupsjonen manifesterer seg i de ulike landene og hvordan dette påvirker den økonomiske veksten.

Vi synes det er spennende å studere disse landene fordi de har opplevd en eventyrlig vekst siden slutten av 1960-tallet, samtidig som de har vært preget av omfattende korrupsjon. Land som har hatt vedvarende og til dels meget høy vekst i BNP per capita over tid, men som likevel fortsetter å være gjennomsyret av korrupsjon, må enten ha et enormt og urealisert vekstpotensial som blir hindret av korrupsjon, ellers må det faktisk være slik at det finnes typer korrupsjon som fremmer, eller i alle fall ikke hindrer, økonomisk vekst. Denne problemstillingen møter en igjen i litteraturen, hvor det historisk sett har eksistert uenighet blant forskere om korrupsjonens effekt på økonomisk vekst.

Vi begynner med å presentere ulike teorier i fagområdet som ligger til grunn for analysearbeidet.. Deretter presenterer vi landene i studien for å få forståelse for hvilke andre faktorer som kan bidra til å forklare eventuelle forskjeller mellom landene. Dette er også viktig for å forstå hvilken type korrupsjon som har utviklet seg i Sør Korea og Thailand. I en tredje hoveddel av oppgaven vil vi presentere våre funn om korrupsjon i de ulike landene og vi vil sammenfatte våre funn med teoridelen. Dette vil være den mest omfattende delen av oppgaven. På bakgrunn av dette vil vi prøve å etablere hvordan korrupsjon er organisert i de to asiatiske landene og hvordan dette virker inn på økonomisk vekst.

Det har vært vanskelig å finne datamateriale om denne typen informasjon, vi vil derfor ta utgangspunkt i ulike teorier om korrupsjon og forsøke å finne determinanter på korrupsjon og økonomisk vekst. Vi vil også i stor grad benytte oss av studier fra de ulike landene og deres resultater om korrupsjon og økonomiske faktorer og binde dette sammen for å finne ut mer om forholdet mellom organisering av korrupsjon og økonomisk vekst.

Hvorfor valgte vi Sør Korea og Thailand?

For å identifisere ulike land som har opplevd sammenhengende og til dels meget ekspansiv vekst over tid, men som samtidig sliter med en relativ høy grad av korrupsjon. Vi valgte Sør Korea og Thailand fordi disse landene er to av de asiatiske vekstfenomenene, som samtidig ansees å være relativt korrupte land. Ulike indekser og rapporter tar for seg nivået på korrupsjon i de fleste land i verden, den mest kjente er kanskje Transparency Internationals Corruption Perception Index. Vi valgte å legge nettopp denne indeksen til grunn, i kombinasjon med BNP-tall per capita, for å velge ut land.

Corruption Perceptions Index (CPI)¹: er utarbeidet og publiseres årlig av Transparency International (TI), en ideell organisasjon som arbeider mot internasjonal og nasjonal korrupsjon. TI ble etablert i 1993 og har siden da kjempet for å involvere nasjonale myndigheter, internasjonale organisasjoner, næringsliv og frivillige organisasjoner i et målrettet og praktisk arbeid mot korrupsjon. Hovedtanken er å utvikle forebyggende tiltak som gjør det vanskelig å drive korrupt virksomhet. I 1995 kom CPI som rangerer mer enn 100 land etter hvor alvorlig korrupsjonen vurderes å være i de enkelte landene.

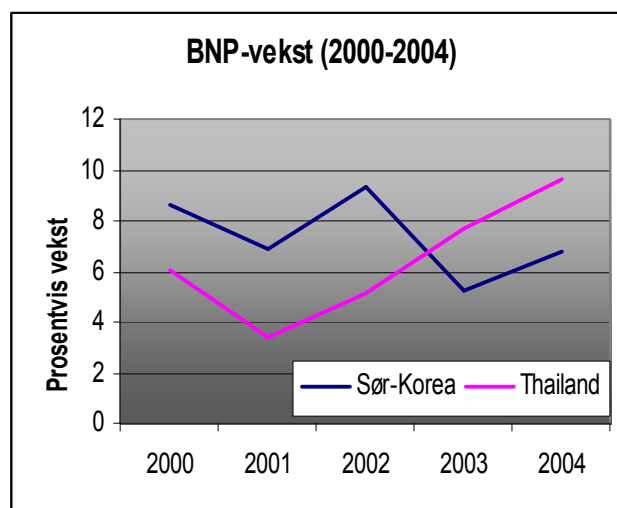
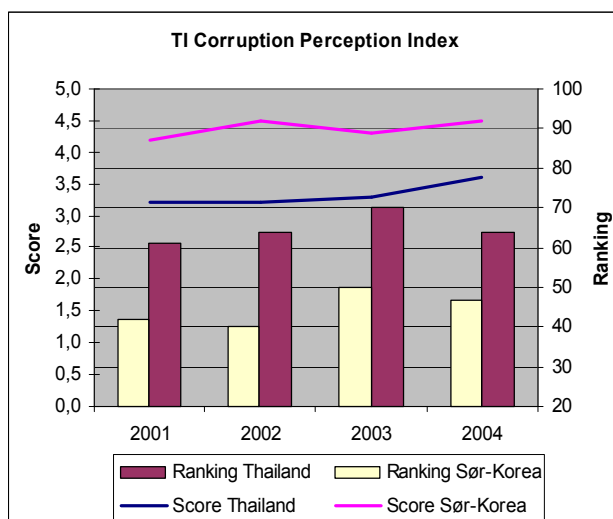
Fordelen med å bruke CPI som beslutningsgrunnlag er at den er basert på et relativt bredt og grundig datamateriale, samtidig som den gir en pedagogisk presentasjon av korrupsjonsbildet. CPI er også det mest allmennkjente målet på korrupsjon vi har i dag, og utgjør på mange måter en benchmark for måling av korrupsjon.²

Vi ønsker altså å se på land som er relativt like i forhold til økonomisk utvikling, og som samtidig rent kvantitativt ser ut til å være noenlunde like korrupte, for så å forsøke å forklare om de aktuelle landene kan ha kvalitative forskjeller i forhold til økonomisk vekst og korrupsjon. En viktig del av oppgaven blir da å se på effekten av eventuelt kvalitativt ulik korrupsjon på økonomisk vekst.

---

¹ [http://www.statoil.com/statoilcom/HMS/SVG03272.NSF/Attachments/baerekraftNorsk/\\$FILE/Baerekraftig2003_norsk.pdf](http://www.statoil.com/statoilcom/HMS/SVG03272.NSF/Attachments/baerekraftNorsk/$FILE/Baerekraftig2003_norsk.pdf)

² http://www.transparency.org/policy_and_research/surveys_indices/cpi

I figurene ovenfor presenteres vår relativt enkle sammenligning av BNP-vekst og korrupsjonsnivå i de aktuelle landene. Tallene er hentet fra nettstedene til Transparency International³ og analysesenteret Euromonitor International⁴. Vekstmessig hadde Sør-Korea mellom to og fire prosent høyere vekst per capita enn hva var tilfellet for Thailand i perioden 2000-2002. I samme perioden lå Sør-Korea over Thailand på Transparency Internationals rankingliste, hvilket signaliserer et lavere korrupsjonsnivå. Umiddelbart kan det fra denne fremstillingen virke som at Sør-Korea har høyere vekst fordi det er et mindre korrupt land, men bildet er langt fra så enkelt, her spiller en rekke historiske, økonomiske og sosiale faktorer inn.

³ http://www.transparency.org/policy_and_research/surveys_indices/cpi

⁴ <http://www.euromonitor.com/gmid/default.asp>

II Teoretisk oversikt over korrupsjon

Hva er korrupsjon?

Det er svært vanskelig, om ikke umulig, å gi en allmenngyldig definisjon for hva korrupsjon er. Dette skyldes at korrupsjon finnes i mange ulike former, og at det å bestemme om en handling kan sies å være korrupt er gjenstand for betydelig subjektivitet. Vi vil beskrive tre ulike definisjoner, som vi legger til grunn i analysearbeidet.

Kjetil Bjorvatn definerer korrupsjon som misbruk av offentlig stilling for egen vinning, og inkluderer alt fra bestikkelse og gjentjenester som ikke involverer penger, men som skiller seg fra lobbyisme som er lovlig.⁵ Bjorvatns definisjon krever altså at en eller flere offentlige tjenestemenn er involvert, men korrupsjon kan også finne sted mellom to eller flere private aktører.

Vi velger å supplere med Odd Helge Fjeldstads definisjon. Fjeldstad (1999)⁶ definerer korrupsjon som det å ta imot gaver eller fordeler mot å begunstige en eller flere konkurrerende parter, og lister opp tre kriterier som må oppfylles for at korrupsjon skal finne sted:

1. Handlingen må være tilsiktet og i strid med prinsippet om objektivitet i arbeidsutførelsen, dvs. at familiære eller personlige forhold ikke skal spille inn.
2. Man må oppnå en fordel for seg selv eller noen andre.
3. Fordelen som oppnås må være en direkte konsekvens av handlingen.

Den siste definisjonen vi har valgt kommer fra Schleifer og Vishny,⁷ som betegner korrupsjon som salget av offentlige eiendeler av myndigheters beslutningstakere for personlig vinning. Dette gjelder spesielt offentlige goder som lisenser, godkjenninger, tollfrihet, osv.

---

⁵ Bjorvatn, Kjetil, *EPM 420 forelesning 28.9.2004, Norges Handelshøyskole.*

⁶ Fjeldstad, *Korrupsjon, Hagen & Pedersen kap. 7* *Skriv Fjeldstad (199x) og si gi en full referanse i referanselisten*

⁷ A. Schleifer & R.W Vishny (1993) "Corruption", *Quarterly Journal Economics vol. 108, no. 3: 599-617*

Selv om disse tre definisjonene til dels er overlappende, mener vi at de samlet gir en god definisjon på korrupsjon.

Hvilke typer korrupsjon har vi?

Korrupsjon påvirker nivået på investeringer, entreprenørskap og inntektsfordeling. Ut fra de ulike forfatterens definisjoner på korrupsjon kan en si at det eksisterer en konsensus om at korrupsjon refererer til handlinger hvor makten forbundet med offentlige stillinger brukes til personlig vinning, på en måte som går mot spillets regler⁸, men at det også finnes andre handlinger som ikke konkret involverer utnyttning av offentlig makt, men som likevel bør karakteriseres som korrupsjon. Arvind Jain (2001) godtgjør klassifiseringen av slike handlinger som korruperte fordi aktørene ofte på en eller annen måte må involvere offentlige tjenestemenn, rett og slett, for å holde sin virksomhet i live. Vi snakker her om handlinger som for eksempel underslag, pengevasking, narkotikahandel og handel på det svarte markedet. Korrupsjon kan i følge Jain deles i tre kategorier.

Storskala korrupsjon (nummer 1 i figuren s.10) er korrupsjon som begås av den politiske elite når de utnytter sin makt til å forme økonomisk politikk. En korrupt politisk elite kan enten endre nasjonal politikk eller implementere politikk slik at deres interesser blir ivaretatt på befolkningens bekostning. Vi ser også hvordan denne formen for korrupsjon forplanter seg nedover i systemet, gjennom for eksempel ansettelse av personer i byråkratiet.

Byråkratisk korrupsjon (nummer 2 i figuren s.10) defineres som de korruperte handlinger utført av byråkrater i omgang med sine overordnede (den politiske elite) og/eller allmennheten. I sin vanligste form kjent som smålig korrupsjon ("petty corruption"), hvor allmennheten må betale bestiktelser til byråkrater enten for å motta noe de har krav på eller for å få fortgang på en eller annen byråkratisk prosess. Vi ser disse to formene for byråkratisk korrupsjon i figuren på side 10, petty corruption vises ved den nederste stiplede linjen.

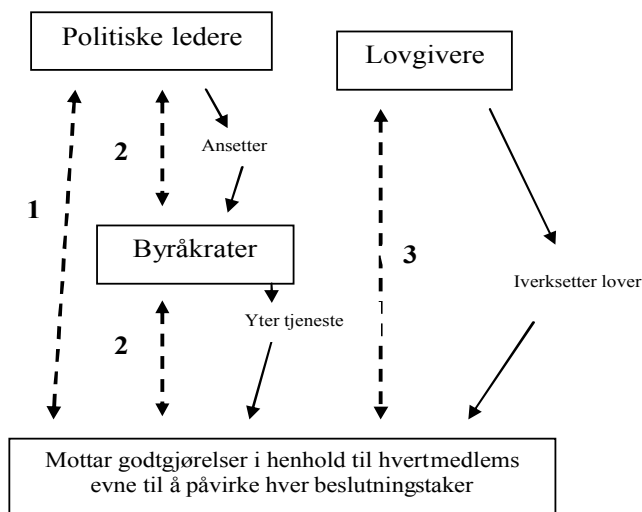
Lovgivende (nummer 3 i figuren s.10) korrupsjon refererer til måten man påvirker stemmegivningen til de lovgivende grupperinger. Lovgivende forsamlinger kan bli bestukket av interessegrupper, etc. Denne typen korrupsjon inkluderer også stemmekjøping og valgfusk

---

⁸ A. K. Jain (2001) "Corruption: A Review", *Journal of Economic Surveys* 15: 71-121.

av typen vi observerte i Ukraina i november 2004, noe som skapte opprør og oppstandelse i store deler av Europa. Vi ser at også denne formen for korrupsjon har to ulike virkemåter fordi de korruperte maktpersonene både kan yte direkte tjenester og påvirke lovgivningen.

Figuren nedenfor viser hvordan Jain definerer de ulike formene for korrupsjon. Denne skjematiske fremstillingen gir en god oversikt over hvordan de fungerer samt samspillet mellom dem. De stiplede linjene viser utveksling av godtgjørelser og korruperte tjenester. De solide linjene viser maktveier i samfunnet.

Figur 1) Storskala- versus byråkratisk- og lovgivende korrupsjon. (Jain 2001).

Hvilke faktorer ligger til grunn for korrupsjon?

Noen forhold må ligge til grunn for at korrupsjon skal oppstå, men siden korrupsjon foregår i det skjulte og generelt er vanskelig å avdekke, har man ikke en klar oppskrift på hvilke faktorer som direkte skaper korruperte miljøer. Det som er sikkert er at noen må ha diskret makt til både å definere og administrere reguleringer, samtidig som det må knyttes en økonomisk gevinst til denne makten. Den diskrete makten utgjør selve grunnlaget for korrupsjonen. Det er vanskelig å utføre korruperte handlinger dersom man er gjenstand for overvåkning, godkjenning fra overordnede, etc. Den økonomiske gevinsten gir incentiver for korrupsjon og den korruperte veier gevinsten mot forventet kostnad ved å utføre tjenesten. For at korrupsjon skal kunne oppstå må det juridiske system også gi en tilstrekkelig lav sannsynlighet for å bli avslørt, og en relativt lav straff dersom man blir avslørt. Straffen kan utøves både gjennom det juridiske apparatet, eller gjennom sosiale sanksjoner. Styrken på de sosiale sanksjoner avhenger av blant annet moralske normer i samfunnet, med andre ord i hvor stor grad

korupsjon er akseptert. Disse forholdene utgjør kostnaden som kan påløpe ved at personen velger å opptre korrumpert.

Nytten av korupsjon er altså avhengig av inntekten den gir, styrken på de politiske institusjonene, de moralske verdiene i samfunnet, og sannsynligheten for å bli avslørt og straffet. Det blir hevdet av Treisman (2000)⁹ at faktorer som åpenhet for handel, demokrati, byråkratisk regelstyring, høyere inntekt i samfunnet og høyere andel av protestanter reduserer mengden korupsjon i et land, mens politisk desentralisering gir grobunn for diskret makt og økt korupsjon. Vi mener at disse faktorene har direkte sammenheng med determinantene av korupsjon som er beskrevet ovenfor, og er med på å bestemme hvilken form for korupsjon som utvikles i samfunnet. Vi kan se for oss ulike scenarier:

- Åpenhet for handel kan gjøre at landets styresmakter blir mer tilbøyelige til å følge internasjonale lover og regler for handel. Det er også sannsynlig at handelspartnere vil forlange rettfærdig behandling. Samtidig ser vi at korruperte offiserer kan bli en konkurransemessig ulempe, blant annet fordi det blir dyrere for internasjonale aktører å handle med korruperte land. Dette kan gi myndighetene incentiver til å unngå korruperte handlinger. I motsatt fall kan handelsbarrierer gi økte muligheter for korupsjon. Flere innslagspunkter for toll og skatter gir korruperte byråkrater flere sjanser til å kreve ekstra kompensasjon for å utføre tjenester (for eksempel havnearbeidere som losser varer og tollkontorer som nekter å skrive under på dokumenter for import/eksport.).
- Demokrati har vist seg å ha en sterk innvirkning på korupsjon. Kausalitet og direkte påvirkning har vist seg å være vanskelige å avdekke, men et gjennomgående trekk i ulike studier er at demokrati korrelerer negativt med korupsjon. Dette kan blant annet skyldes at diskret makt reduseres, og at demokrati korrelerer positivt med lands økonomiske situasjon (også her er kausaliteten uklar).
- Byråkratisk regelstyring er et forhold som påvirker både muligheten for korupsjon og hvilken type korupsjon som utvikles. Et sett med klare retningslinjer, og kontroll av at reglene overholdes, vil gjøre det vanskeligere for byråkrater å utføre korruperte handlinger. Et korrumpert styre kan også implementere et svært regelstyrt system hvor det finnes lite byråkratisk korupsjon, men mye storskala korupsjon.

---

⁹ D.Treisman (2000) "The causes of corruption: A cross-national study", *Journal of Public Economics* vol. 76: 399-457.

- Høyere inntekt i samfunnet er sterkt relatert til korrupsjon gjennom det kjente forholdet mellom korrupsjon og økonomisk vekst (vi kommer tilbake til dette i vår beskrivelse av korrupsjon og dens konsekvenser). Inntekten i samfunnet vil også påvirke økonomiske og moralske determinanter. Høyere lønn gjør "petty corruption" mindre sannsynlig, fordi byråkratene har mindre behov for den ekstra inntekten de korruperte handlingene gir. Lønnsnivået til den enkelte påvirker også hvorvidt samfunnet aksepterer korrupsjon. I land der det er kjent at byråkrater ikke tjener nok til å forsørge seg selv og sin familie, er korrupsjon gjerne akseptert som et nødvendig onde. Her er det ofte svært vanlig at utbredelsen av "petty corruption" er stor. Dersom byråkraten får en lønnsforhøyelse, vil aksepten for denne typen korrupsjon forsvinne. Korrupsjon vil da kunne medføre sterkere sosiale sanksjoner.
- Høyere andel av protestanter har vist seg å korrelere negativt med korrupsjon. Dette skyldes blant annet autoritetens posisjon i samfunnet. Dette er et punkt vi vil komme tilbake til senere i analysen.
- Politisk desentralisering kan gjøre at det blir enklere for byråkrater og myndigheter å begå korruperte handlinger. Økt desentralisering gir et mer uoversiktlig og mindre gjennomskiktig politisk landskap, og vanskeliggjør dermed utførelsen av kontroller. Desentralisering gir også flere offentlige instanser, som igjen gir flere mulige innslagspunkter for korrupsjon.

Hvorfor organiseres korrupsjonen på ulike måter?

Samfunnsmessige forhold:

Rodrik (1994)¹⁰ omhandler korrupsjon og økonomisk vekst i Sør Korea og Taiwan, og er en av inspirasjonskildene for vårt arbeid med denne oppgaven. Rodrik mener at kvaliteten på samfunnet i sterk grad bestemmer hvordan korrupsjon blir organisert, og konstruerer en indeks for sosialøkonomisk utvikling.

Rodriks tilnærming er interessant, men det er vanskelig for oss, med begrensede ressurser, å finne konkrete verdier for alle disse variablene. Vi vil derimot forsøke å tilnærme oss Rodriks metode for estimering av sosialøkonomisk kvalitet, på en mer kvalitativ måte. Vi vil, med utgangspunkt i disse faktorene, forsøke å danne oss en oppfatning av hvorvidt landene ligger

---

¹⁰ Dani Rodrik, (1994) "Getting Interventions Right: How South Korea and Taiwan Grew Rich," *NBER Working Papers 4964*, National Bureau of Economic Research, Inc.

på den øvre eller nedre del av skalaen i forhold til sosioøkonomisk utvikling. Dette kan gi oss en pekepinn på hvorvidt korrupsjon følger sosiale forhold i Sør Korea og Thailand.

Politiske forhold:

Mushtaq Khan¹¹ vektlegger politiske forhold som avgjørende for hvordan korrupsjonen organiseres. Khan er en av de fremtredende forskere innen temaer som institusjoner, korrupsjon og økonomisk vekst i asiatiske land. Han har skrevet flere artikler om hvordan korrupsjon organiseres forskjellig i ulike land. Et viktig karaktertrekk ved utviklingsland er, i følge Khan, omfanget av intern politisk ustabilitet. En ustabilitet som ofte kommer av behovet for tilpasning til ny teknologi og sosiale og samfunnsmessige endringer i utviklingsprosessen. De teknologiske og samfunnsmessige faktorer endrer seg ofte meget hurtig i en utviklingsprosess, dette gjelder i særlig stor grad den sosiale strukturen. Nye klasser oppstår basert på nye eiendomsrettigheter eller ny tildeling av eiendomsrettigheter, og dype sosiale forstyrrelser kan forekomme. En av de viktigste faktorene Khan drar inn i diskusjonene er mangelen på politisk legitimitet, både for eksisterende politiske regimer og for nye grupper i samfunnet. Dette gir grobunn for politiske pressgrupper og motstandsbevegelser. Korrupsjon kan derfor forstås som et fenomen med røtter i nevnte kontekst. Det er dette man gjerne kaller økonomisk korrupsjon. Korrupsjonen er ofte en del av et såkalt ”patron-client” nettverk, hvor makteliten forhandler og kjøpslår med aktører som for dem representerer trusler eller muligheter. Videre finansieres ofte den politiske korrupsjonen med økonomisk korrupsjon som kanskje er den mer konvensjonelle formen korrupsjon manifesterer seg på. Khan argumenterer for at politisk korrupsjon er nødvendig for å opprettholde politisk kontroll i utviklingsland, som typisk lider av ustabile politiske forhold. Man har sett tilfeller, for eksempel i Uganda, hvor bistandsmidler utelukkende har blitt brukt til å betale for stemmer

---

¹¹ Mustaq H. Kahn (1998) "Patron-Client Networks and the Economic Effects of Corruption in Asia." *European Journal of Development Research* vol. 10

Mustaq H. Kahn, (1997) "The role of civil society and patron-client networks in the analysis of corruption", <http://magnet.undp.org/Docs/efa/corruption/Chapter07.pdf>.

Mustaq H. Kahn (2002), "State failure in developing countries and strategies of institutional reform", *Draft paper for the ABCDE conference*, Oslo 24-26 June 2002.

for å opprettholde et politisk regime. Spesielt sårbare for denne typen korrupsjon er land hvor det politiske regimet er relativt desentralisert.¹²

Mustaq Khan fremhever at den nevnte struktur med ”patron-client” nettverk kan være en effektiv, men meget dyr, måte å skape politisk stabilitet i et samfunn preget av store endringer og motstridende interesser mellom viktige pressgrupper. Han hevder også at en gjensidig avhengighet mellom politisk og økonomisk korrupsjon har avgjørende økonomiske konsekvenser, og at det i relasjon til dette er viktig å se på de ulike formene for korrupsjon, og ikke bare mengden korrupsjon slik den oppfattes i næringslivet. Vi vil komme tilbake til dette i del IV, hvor vi vil foreta en mer kvalitativ analyse av hvordan korrupsjonen i hovedtrekk manifesterer seg i Sør-Korea og Thailand, og da vil vi i tråd med Khans fremgangsmåte søke å sammenligne sivilsamfunnets struktur i de aktuelle landene.

Ut i fra Khans artikkel, som skiller seg fra mer tradisjonelle studier av korrupsjon ser vi altså et interessant skille mellom ulike typer korrupsjon som har sterk sammenheng med hverandre. Det at han trekker inn de politiske forhold som diskutert ovenfor, gir en ny dimensjon til vår analyse, som for oss er svært nyttig. Mens økonomer har sett på økonomiske incentiver som statlig intervensjon skaper for noen typer korrupsjon, har de typisk ikke sett nærmere på de politiske forhold som også skaper incentiver for en relatert ”politisk” korrupsjon. Vi vil diskutere forskjellene i den politiske organiseringen i Sør Korea og Thailand i vår analyse i del IV i utredningen.

Hvordan påvirker korrupsjon landets økonomiske vekst?

Som nevnt ovenfor påvirker en rekke faktorer korrupsjonsnivået og måten korrupsjonen organiseres på, men vi har så langt ikke sagt noe om hvordan korrupsjon i seg selv virker på økonomisk vekst og velferd i et samfunn. Som i prosessen med å definere korrupsjon har det historisk sett også her hersket en del uenighet. Teoretikerne har mer eller mindre delt seg i to tradisjoner¹³: På den ene siden har man dem som sier at korrupsjon ensidig hemmer

---

¹² Forelesning EPM 420 Næringsliv og bistand i fattige land, Norges Handelshøyskole

¹³ Pierre-Guillaume Méon & Khalid Sekkat (2005), “Does corruption grease or sand the wheels of growth?”, *Public Choice* (2005) 122: 69–97.

økonomisk vekst og utvikling, og da fungerer som sand i maskineriet. På den andre siden har man dem som sier at korrupsjon under visse omstendigheter, som for eksempel svake styresmakter og dårlige institusjoner, fungerer som smøring i maskineriet. De sistnevnte hevder altså at korrupsjon kan fremme investeringer og vekst, for eksempel ved at prosessen ved utdeling av byggelisenser går fortere dersom aktørene bestikker de offentlig ansatte.

Korrupsjon som smøring av maskineriet

Forfatterne innenfor denne tradisjonen baserer sine konklusjoner på antakelsen om at korrupsjon kan gi positive bidrag til vekst, ved at bestikkelser, etc. reduserer de negative effektene ved trege eller inkompetente byråkrater og dårlig offentlig politikk. Som antydnet ovenfor hevdes det av enkelte forskere at korrupsjon, i en ellers treg administrasjon, effektivt kan redusere tid brukt på å stå i kø, ved at aktører bestikker byråkrater og dermed gir dem incentiver til å øke farten på enkelte prosesser. Videre hevdes det at korrupsjon, ved å øke en ellers veldig lav lønn, kan øke kvaliteten på offentlige ansatte. Dette bygger implisitt på den antakelse at aktørene kjenner til denne ”ekstraintekten” slik at mer kvalifiserte kandidater vil søke på stillinger i det offentlige. Basert på antakelsen om at bestikkelser fører til en form for konkurrerende korrupsjon vises det til at de mest effektive bedriftene er i stand til å bestikke mer, og at man derfor hever kvaliteten på beslutningsprosesser i det offentlige.

Korrupsjon som sand i maskineriet

Tilhengerne innenfor denne tradisjonen slår først og fremst tilbake mot ”smøringshypotesen” ved å hevde at offentlige tjenestemenns evne til å øke farten på enkelte prosesser begrenses av offentlige administrasjoners forkjærlighet for hierarkiske strukturer med flere beslutningssentre. Dette tilsier at hver aktør blant annet må betale bestikkelse på flere nivåer i hierarkiet for å få utført en tjeneste. Videre argumenteres det for at korrupte tjenestemenn kan skape ekstra forsinkelser bare for å øke sannsynligheten for bestikkelser, og dermed at muligheten for bestikkelser forsterker ineffektiviteten til byråkratiet. En antar altså at en aktørs tilbøyelighet for å betale bestikkelser er positivt korrelert med ventetiden, noe som kan virke rimelig.

Pierre-Guillaume Méon og Khalid Sekkat (2005)¹⁴ mener å ha verifisert ”sandhypotesen” gjennom en økonometrisk analyse som forkaster ”smøringshypotesen”. Forfatterne utarbeidet en modell for å studere hvorvidt korrupsjon faktisk motvirker de negative effekter av svake styresmakter, og dermed fører til høyere investeringer og vekst, men fant altså ikke bevis for at dette var tilfelle. Resultatene deres viser at svak regelstyring, ineffektive myndigheter og politisk vold empirisk sett tenderer til å forsterke den negative effekten korrupsjon har på investeringer. Som empirisk undersøkelse kan ikke dette studiet slå fast at ”smøringshypotesen” er feil, men det gir viktige signaler om hvordan korrupsjon virker på samfunnet, og kan trekke i retning av at ”sandhypotesen”, som er den tilnærmingen med størst aksept, kan ha større gyldighet enn ”smøringshypotesen”.

Når vi i denne oppgaven skal analysere hvordan korrupsjonen påvirker økonomisk vekst, vil vi fokusere på at ulike former for korrupsjon kan virke inn på samfunnet på forskjellige måter. Det er dette vi vil undersøke i vår analyse av Sør Korea og Thailand, som begge har opplevd akselererende økonomisk vekst og stor grad av korrupsjon i samfunnet. De nevnte determinantene for korrupsjon er elementer vi vil komme tilbake til i avsnitt IV i oppgaven, der vi blant annet vil analysere de utvalgte landenes situasjon i konteksten av Jain og Treismanns fortolkning av hva som bestemmer graden av korrupsjon i et samfunn.

---

¹⁴ Pierre-Guillaume Méon & Khalid Sekkat (2005), “Does corruption grease or sand the wheels of growth?”, *Public Choice* (2005) 122: 69–97.

III Thailand og Sør-Korea – en oversikt

I denne delen av oppgaven vil vi gi en oversikt over karaktertrekk ved Thailand og Sør Korea. Vi vil presentere et utdrag av landenes historie, så vel som politiske og økonomiske forhold. Dette er vesentlig for å få en helhetsforståelse av landenes økonomiske utvikling. Ulike historiske og befolkningsmessige forhold kan føre til svært ulike utslag både av økonomisk og politisk art.

Thailand:

Thailand, *Thai Prathet Thai* [frihetens land], eller offisielt Kongeriket Thailand er et konstitusjonelt monarki. Folketallet i 2003 var 64,3 millioner. Thailand har en sentral posisjon i Sørøst Asia og grenser til Myanmar, Laos, Kambodsja og Malaysia. Bangkok er landets hovedstad og landets største by. Administrativt er Thailand delt inn i 76 provinser.

Nøkkelinformasjon:

Forventet levealder:	71,3 år
Spedbarnsdødelighet:	21,8 per 1000
Religion:	Buddhisme (95 %)
Språk:	Thai, Engelsk
Myntenhet:	Baht
BNP/capita	\$7000 (2002)
Klima:	Tropisk monsunklima

Befolkning:

Thailand har en kinesisk minoritet som utgjør nesten 15 prosent av befolkningen. Lokal handel kontrolleres i hovedsak av kineserne og som en konsekvens av dette eksisterer det omfattende konflikter mellom thailenderne og kineserne. Andre viktige minoritetsgrupper inkluderer de muslimske Malayene, fjell-stammene i nord, Khmerene, eller Kambodierne, og Vietnameserne, i hovedsak flyktninger. Selv om de etniske minoritetene generelt sett snakker

sine egne språk, er thai det offisielle språket. Engelsk dominerer blant de vestlige språkene. Theravada Buddhismen er den statlige religionen og ca 93 % av befolkningen er buddhister.

Næring:

Landets hovednæring er jordbruk og kvegdrift, men industriens betydning har hatt sterk vekst de senere årene. Dette gjelder særlig i området rundt Bangkok, som samtidig har utviklet seg til å bli et internasjonalt samferdsels- og turistssentrum.

Thailands klart viktigste jordbruksavling er ris, Thailand er verdens ledende ris eksportør, dessuten dyrkes mais, sukkerrør, kokosnøtter og soyabønner. Gummi, tobakk, jute, tapioka og bomull dyrkes på plantasjer. De viktigste mineralforekomstene er tinn og wolfram. Landets eksport domineres av industriprodukter som maskiner, datautstyr og tekstiler. I løpet av 1980 og 1990 – tallet ble også elektronikk viktig, noe som førte til en stor økning i BNP per capita.

Bangkok er et nøkkelpunkt i verdensomspennende flyruter. Byen er landets politiske, kommersielle, kulturelle og transportnett sentrum, og den eneste med havn som kan ta i mot de store transatlantiske skipene. Thailand har også et komplekst sammenbundet system av elver og kanaler, som har vært viktige gjennom landets historie. Selv om man i dag har jernbane og veinett, transporterer fortsatt båter og prammer over halvparten av all last som flyttes på sentralsletten.

Styresett:

Det første thailandsk-dominerte rike oppstod på 1200-tallet, men det ble senere etablert et nytt kongedømme, Ayuthia, som var i stadige konflikter med Khmer-riket og Burma.

Konstitusjonelt monarki ble innført i 1932, men landet har i lange perioder vært styrt av militære, som har slått ned geriljabevegelser og studentprotester.

Bhumibol har vært konge siden 1946. I 1991 gjennomførte hæren et statskupp, avsatte regjeringen og satte grunnloven til side. Studentdemonstrasjonen i 1992 krevde flere hundre liv og førte til at kongen utnevnte en sivil statsminister. Den økonomiske oppgangen, som lenge preget landet, ble avløst av alvorlig økonomisk krise i 1997. Chaun Leekpai ble statsminister og startet arbeidet med å rette opp økonomien og gjennomførte politiske reformer. Forretningsmagnaten Thaksin Shinawatra ble valgt til statsminister i februar 2001.

Shinawatra ble forøvrig etterforsket, mistenkt for å ha skjult opplysninger om sin formue, men ble frikjent for dette august 2001.

Thailand styres etter grunnloven av 1997, den 17 i rekken etter 1932. Kongen er statsoverhode, og statsministeren, som velges av Representantshuset i kongressen, leder regjeringen. Senatet har 200 medlemmer som velges for 6 år, Representantshuset har 500 representanter som velges for 4 år, 400 av setene velges av valgkretser og de resterende på proporsjonell basis.

Thailand er medlem av Association of South East Asian Nations (ASEAN), et internasjonalt forum for å stimulere økonomisk vekst, sosial fremgang og kulturell utvikling mellom de Sørøst asiatiske nasjoner. Organisasjonen skal også fremme fred, lovlighet og regelstyring i relasjonene mellom medlemslandene, samt respekt for FNs bestemmelser.

Historie:

Som så mange andre land i Sør Øst Asia, ble Thailand, i forhistorisk tid, befolket gjennom immigrasjon fra Sentral Asia. Thaiene organiserte det uavhengige kongedømmet Nanchao i Kina. Kongedømmet ble tatt over av kineserne rundt år 1000 og ble ødelagt av det mongolske folk, under Kublai Khan i 1253. Migrasjonen i nord utviklet seg til masseimmigrasjon.

Thailenderne tok over den Khmer kontrollerte byen Sukhothai og en ny thailandsk nasjon, med hovedstad i Sukhothai. Styrt av kong Rama Kamheng utviklet riket seg raskt, og ble utvidet mot India., men etter Rama Kamhengs død (år 1350) startet en urolig periode. Denne endte ikke før i det 19. århundre.

Siams relasjoner med vesten startet etter 1511, når portugisiske handelsfolk og misjonærer begynte å ankomme, men landet forble uavhengig av europeisk kolonialisering. Tidlig på det 17. århundret brøt Nederland og Storbritannia det portugisiske monopolet. Franskmennene, hjulpet av grekerne gjorde et forsøk på dominans i Siam, noe som førte til et antiutenlandsk kupp i 1688, og frem til rundt 1850 forble landet lukket for europeerne. En rekke reformer ble gjennomført etter dette, og den internasjonale deltakelsen økte noe fra 1860 til 1910. Det er viktig å merke seg at Thailand under Vietnam krigen var et viktig baseområde for USA, samt at landet deltok med tropper på Sør-Vietnams side.

Mot en moderne stat:

General Chakkri, senere kjent som Rama I styrte fra 1782 til 1809 og flyttet hovedstaden til Bangkok, hvor han grunnla Chakkri dynastiet. Som nevnt ovenfor ble relasjonene med Vesten gjenopptatt på slutten av det 19. århundre. Siam inngikk handelsavtaler med Storbritannia (1826) og USA (1833). Rikets uavhengighet ble imidlertid truet av Storbritannia og Frankrikes erobringer av landområdene rundt Siam. Men gjennom styrking av sentral administrasjon og ved å spille britiske og franske interesser mot hverandre, klarte Siam å forbli fritt. Denne prosessen fant sted under et absolutt monarki og var i stor grad Mongkuts (Rama IV, 1851-1868) verk. Siam ble et konstitusjonelt monarki i 1932, da et ikke voldelig kupp tvang Prajadhipok (Rama VII, 1925-1935) til å tillate en grunnlov.

Kuppets to unge ledere, Pibul Songgram og Pridi Phanomyang, begge utdannet i Europa, kom til å dominere thailandsk politikk de følgende årene. Etter en turbulent periode, endte landet under Pibuls militære diktatur, og landet fikk navnet Thailand. Bhumibol Adulyadej, Rama IX ble kronet til konge i 1950. Thailand signerte en teknisk og økonomisk avtale med USA i 1950 og sendte tropper til Korea for å støtte FN. Thailand mottok enorme midler til det militære fra USA og var setet til "The South East Asia Treaty Organization" fra 1954 til 1977. Landet forble, i internasjonale øyne, svært vestlig orientert.

Det moderne Thailand:

Etter et militærkupp i 1957 fulgte en urolig periode, frem til en ny grunnlov ble iverksatt i 1968. I 1960-årene begynte økonomien å ta av, godt hjulpet av et gunstig eksportmarked og omfattende amerikansk bistand. Thailand gav på sin side sterk støtte til amerikansk politikk i Sør-Vietnam, og gikk så langt som å tillate militærbaser og å gi direkte militær støtte. Thailands økonomi ble i økende grad avhengig av det amerikanske militær budsjettet og av amerikanske subsidier. Thailand ble et av de grunnleggende medlemmene i The Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) i 1967.

På grunn av fall i riseksport og råvarepriser snudde den økonomiske utviklingen i 1970, for første gang siden 1933. Thailand led under et handelsunderskudd. I tillegg ble landets sikkerhet truet ettersom Vietnam krigen spredte seg. De økende økonomiske og sikkerhetsmessige problemene førte til et kupp, utført av statsministeren Thanom Kittikachorn, i november 1971. Grunnloven ble ugyldiggjort og militærstyre innført. Gerilja

grupper angrep både thailandske myndigheters styrker, så vel som amerikanske luft baser. De økonomiske forholdene bedret seg gjennom 1972 ettersom et stort antall av amerikansk militærpersonale ble overført fra Sør Vietnam til baser i Thailand. Innen juni samme år var det flere amerikanske styrker i Thailand enn i Sør Vietnam.

I oktober 1973 ble det militære regimet forkastet etter en ukes voldelige studentdemonstrasjoner i Bangkok. Sanya Thammasak ble utnevnt som statsminister og gav slik Thailand den første sivile statsministeren på 20 år. En ny grunnlov ble foreslått i oktober 1974. Den sivile regjeringen hadde problemer med å etablere sin autoritet og mistet allerede i 1976 kontrollen til de militære. Etter dette hadde militæret makten nesten kontinuerlig frem til tidlig på 1990 tallet.

Fra og med sent på 1970 tallet var Thailands største bekymringer dominert av press grunnet krig i Vietnam, Laos og Kambodsja og alvorlig uro i Myanmar. Thailand opplevde også en massiv tilstrømning av flyktninger fra disse landene.

Utover 1992 ble det militære styret mer og mer upopulært og en sivil statsminister ble innsatt av Kong Adulyadej. I valget i september 1992 fikk partiet som stod i opposisjon til militærstyret flertall og Chuan Leekpai ble statsminister i en koalisjonsregjering. I januar 1995 godtok parlamentet flere konstitusjonelle reformer som reduserte alderen for å ha stemmerett til 18 år og garanterte like rettigheter for kvinner. Nytt valg ble avholdt i 1995 men den nye regjeringen kollapset allerede i desember 1996. Statsministeren gav sin avskjed under press i 1997 og Chuan Leekpai ble igjen statsminister. En ny grunnlov ble godkjent i slutten av 1997.

Trass i sitt ustabile politiske klima, så Thailand ut til å ha en av de sterkeste økonomiene i Sørøst Asia. Men, etter flere år med spekulasjoner i eiendomsmarkedet og økende korrupsjon hos myndighetene, falt valutaen dramatisk i juli 1997. Dette startet en krise i asiatiske finansmarkeder og sendte landet inn i en dyp resesjon. IMF lovte å tilby Thailand en \$17 milliard redningspakke, og i løpet av år 2000 opplevde økonomien en bedring. Likevel, den økonomiske skaden førte til at myndighetene mistet sin støtte. Valget i 2001 resulterte i et nytt regjeringsskifte. En antikorrupsjons kommisjon beskyldte statsminister Thaksin Shinawatra for å skjule sin formue, og han stod i fare for å bli utestengt fra politikken i 5 år, men Thailands høyesterett klarerte ham. Den nye regjeringen har privatisert flere statlig eide

bedrifter.

I 2004 opplevde Thailand flere angrep av muslimske separatister i landets tre sørlige provinser grunnet diskriminering i utdanning og i arbeidsmarkedet. Konflikten tilpasset seg etter kratige reaksjoner fra det thailandske politiet og militæret, og angrepene fortsatte inn i 2005. I desember 2004 ble områder av det sørlige Thailand, langs det indiske hav, ødelagt av en tsunami. Rundt 5300 mennesker, mange av dem utenlandske turister, omkom.

Myndighetenes svar på katastrofen og landets generelt bedre økonomiske forhold, resulterte i en sterk støtte til TRT og statsministeren i februar 2005, da parlamentsvalget ble avholdt og koalisjonsregjeringen økte sin majoritet.

Sør Korea

Sør Korea, eller Republikken Korea, *Taehan-min'guk*, ligger i det østlige Asia, på den sørlige delen av den koreanske halvøyen. Korea, som har vært et forent kongedømme siden det syvende århundret var okkupert av Japan fra 1910 til 1945 og ble delt inn i en nordlig sovjetisk sone og en sørlig amerikansk sone etter andre verdenskrig. Sør Korea, som ble styrt av en rekke autoritære militærledere, utviklet en velstående økonomi. Seoul er landets hovedstad og landets største by. Sør Korea har 48 500 000 innbyggere og dekker 99 268 kvadrat kilometer.

Nøkkelinformasjon:

Styreform:	Republikk
Forventet levealder:	75,4 år
Spedbarnsdødelighet:	7,3 per 1000
Religion:	Buddhisme (47 %), Kristendom (49 %), Konfutsianisme (3 %)
Språk:	Koreansk
Myntenhet:	Sørkoreansk won
BNP per capita:	\$19600 (2002)

Befolkning:

Sør Koreas befolkning er en av verdens mest etnisk og lingvistisk homogene. Den eneste minoriteten av betydning er en liten kinesisk gruppe. Politisk, sosial og økonomisk ustabilitet har drevet mange sør koreanere til å emigrere til andre land, særlig USA og Canada. De siste årene har migrasjonsnivåene for Sør Korea vært relativt balansert for antall som reiser ut og antallet som returnerer.

Den årlige populasjonsvekst raten har falt jevnt fra 1950 tallet og frem til i dag. Urbanisering har foregått hurtig siden 1960 tallet og 85 % av befolkningen er i dag klassifisert som urban. Det finnes mange tusen utenlandske arbeidere i Sør Korea, ca halvparten av dem oppholder seg ulovlig i landet. Denne store arbeidsstokken, et forsiktig estimat er 378 000 arbeidere, kommer i hovedsak fra land i Sør Asia og fra den tidligere Sovjet Unionen.

De to dominerende religionene i Sør Korea er kristendom (29 %) og buddhisme (26 %). Kristendommen fikk fotfeste under den japanske okkupasjonen og står særlig sterkt i området rundt Seoul. Buddhismen er sterkere i den mer konservative sørlige delen av landet, spesielt i Busan og i andre landlege regioner.

Koreansk kulturell utvikling deles generelt inn i perioder som samsvarer med politisk utvikling: de tre kongedømmers periode (57 f.Kr. – 668 e.Kr.), Silla Dynasti Unionen (668 – 935), Koryo Dynastiet (918 – 1392), Joseon dynastiet (1392 – 1910) og den Moderne Perioden (1910 fram til i dag). Historisk sett har Korea vært sterkt påvirket av den kinesiske kulturen, men vestlig påvirkning begynte å dominere sent på 1800 tallet da Korea åpnet seg mot den vestlige verden.

Næring:

Omtrent 20 % av yrkesbefolkningen arbeider i jordbruket. Viktige jordbruksprodukter i Sør Korea er blant annet ris, rotfrukter, bygg, grønnsaker, frukt, kveg, svin, kylling, melk, egg og fisk. Eksportvarer av betydning er trådløst telekommunikasjons utstyr, motorkjøretøy, datamaskiner, stål, skip og petroleumskjemikalier. Når det gjelder importvarer, er blant annet maskineri, elektronikk og elektronisk utstyr, olje, stål, transport utstyr, organiske kjemikalier og plastikk av stor betydning. På grunn av innenlandsk konsum må noe korn importeres.

Det finnes betydelige kullforekomster, utvinning av jernmalm, wolfram og grafitt. Industrien vokste sterkt spesielt i 1960 -1970-årene, med stor tekstil-, elektronisk, stål- og petrokjemisk

industri, bilfabrikker og skipsverft. Fra 1980-tallet har Sør-Korea hatt en meget stor økonomisk vekst, og koreanske selskaper har på enkelte områder blitt blant de største i verden. Økende turisme, særlig etter Seoul - lekene i 1988 har hatt en positiv virkning på den koreanske økonomien.

Styresett:

Sør Korea er en utviklet, stabil, demokratisk republikk med deling av makt mellom presidenten og den lovgivende instans. Presidenten er landets statsoverhode og velges gjennom direkte folkeavstemning for fem år. Presidenten utnevner statsministeren, som må godkjennes av parlamentet, og kabinettet utnevnes av og ledes av presidenten. Det ett-kammers koreanske parlamentet er landets Nasjonalforsamling, eller Kukhae. Medlemmene velges for fire år og det er 299 seter i parlamentet. Den høyeste dømmende instans er Høyesterett, hvor høyesterettsdommerne utnevnes av presidenten og godkjennes av parlamentet.

Siden 1948 har Sør Korea vært styrt under seks grunnlover, hvor hver grunnlov har skapt en ny Sørkoreansk republikk. Dagens regjering er kjent som Den Sjette Republikk, etter grunnloven av 1988.

De viktigste politiske partiene er Uri Partiet (liberalt), det Store Nasjonal Partiet (konservativt), det Demokratiske Arbeider Parti (venstre), Tusenårs Demokrati Partiet (sentrum).

Historie:

Sør-Koreas historie starter med etablering av staten, etter inndelingen av den Koreanske halvøyen. Etter Japans overgivelse til de allierte styrkene, markerte delingen på den 38. breddegrad starten på Sovjets og amerikansk formynderskap over Nord- og Sør-Korea. Den 15. august 1948 ble Republikken Korea etablert, med Syngman Rhee som landets første president. Den 9. september 1948 ble Folkets Demokratiske Republikk Korea etablert under Kim Il-sung.

25 juni 1950 invaderte nord koreanske styrker Sør Korea, dette var starten på Korea Krigen. En koalisjon bestående av 16 medlemmer, med USA i ledelsen, begikk de første kollektive

handlingene under FNs styre. Kina gikk inn på Nord Koreas side i 1951.

Forhandlinger ble startet opp i juli 1951, og tok slutt den 27. juli 1953 i Panmunjeom, den nåværende Demilitariserte Sonen (DMZ). En fredsavtale har enda ikke blitt signert.

Etter våpenhvilen opplevde Sør Korea politisk uro gjennom årene under Syngman Rhees styre. Hans ledelse endte i et studentopprør i 1960, men et militærkupp ledet av Major General Park Chunghee, i 1961, satte Sør Korea under autoritært styre i enda to tiår. I løpet av disse årene opplevde landet eventyrlig økonomisk vekst. Blant annet økte BNP per capita til over 13 ganger nivået i Nord-Korea.

Etter drapet på Park Chunghee i 1979 oppstod det sterk protest i sivilsamfunnet mot autoritært styre. Protestene, som i hovedsak bestod av universitetsstudenter og arbeiderunioner, nådde et klimaks etter Major General Chun Doo-hwans statskupp den 12. desember 1979. Den 18. mai 1980 brøt det ut en konfrontasjon mellom studentene på Chonnam Nasjonale Universitet, som protesterte mot stengningen av universitetet, og bevæpnede styrker. Konfrontasjonen utviklet seg til et opprør som dekket hele byen og som varte i ni hele dager. 207 personer omkom i opprøret. Offentligheten var i harnisk over drapene, og dette førte til fremveksten av en sterk nasjonal støtte for demokratiet. Dette la grunnlaget for det første demokratiske valget i 1987. Roh Tae-woo ble valgt som president. I 1992 ble Kim Young-sam valgt til neste president.

I 1997 opplevde nasjonene en alvorlig finansiell krise, men landet hadde en solid rekonvalesens. Sør Korea har også opprettholdt sitt løfte om å demokratisere sine politiske prosesser, og Kim Dae-jung vant presidentvalget det samme året. Dette var det første regjeringsskiftet mellom partier som foregikk på en fredelig måte. Kim Dae-jung fulgte ”Solskinnspolitikken”, en serie forsøk på å slutte fred med Nord-Korea, noe som endte i samtaler med den nordkoreanske lederen Kim Jong-il. Kim Dae-jung fikk tildelt Nobels Fredspris for dette arbeidet i år 2000. Men det ble stilt spørsmål til Solskinnspolitikkenes effektivitet og det ble fremmet korrupsjonsanklager. Roh Moo-hyun ble valgt til president i 2002.

Den 12. mars, 2004 stemte parlamentet for å avsette President Roh Moo-hyun på grunn av anklager om korrupsjon og politisk beskyttelse. Uri partiet, som alene støttet Presidenten, boikottet valget. Denne handlingen påvirket helt klart utfallet av parlamentsvalget som ble holdt den 15. april 2004., hvor Uri Partiet vant 152 av de 299 plassene i nasjonalforsamlingen.

For første gang på 18 år hadde regjeringspartiet en majoritet i parlamentet. Dette er den første gangen på over 40 år hvor et liberalt parti har flertall i nasjonalforsamlingen.

Økonomi:

Sør Koreas økonomiske vekst de siste 30 årene har vært spektakulær. BNP per capita var bare på \$100 i 1963 og var over \$9800 i 2002. Sør Korea er i dag verdens tolvte største økonomi. Som en av de Fire Tigrene i Øst Asia, har Sør Korea oppnådd en utrolig vekst og integrasjon i den høyteknologiske, moderne verdensøkonomien. For 30 år siden var landets BNP per capita sammenlignbar med nivåene til de fattigste landene i Afrika og Asia, i dag er BNP per capita lik de mindre økonomiene i EU.

Suksessen ble oppnådd gjennom et system med nære bånd mellom myndigheter og næringsliv, som inkluderte kontrollert/rettet kreditt, import restriksjoner, sponing/fadderskap av bestemte industrier, og en sterk arbeidsinnsats. Tidlig på 1960 tallet ble Park regjeringen en realitet, noe som førte til omfattende økonomiske reformer som vektla eksport og arbeidsintensiv lett industri. Regjeringen fremmet importen av råmaterialer og teknologi på bekostning av konsumgoder, og de oppmuntret til sparing og investering fremfor konsum. Myndighetene utførte en valutareform, styrket de finansielle institusjonene og introduserte fleksibel økonomisk planlegging. På 1970 tallet begynte Sør Korea med direkte finanspolitikk for å promotere tungindustri og kjemisk industri, så vel som elektroniske konsumprodukter og biler. Produksjonen fortsatte å vokse hurtig utover 1980 tallet og tidlig 90 tall. I løpet av sent på 1990 tallet og det 21. århundret ble koreansk høyteknologisk industri svært konkurransedyktig i globale markeder, spesielt sammenliknet med Japan og Taiwan.

De siste årene har Sør-Koreas økonomi beveget seg bort i fra strukturen med sentral planlegging og en myndighetsregulert investeringsmodell, mot en mer markedsorientert modell. Den Asiatiske finanskrisen fra 1997 til 1999 avdekket en mangeårig svakhet i Sør-Koreas utviklingsmodell som inkluderte en meget høy andel gjeld i forhold til egenkapital, massiv utenlandsgjeld og en udisiplinert finansiell sektor. Sør-Korea kom seg på beina igjen med assistanse fra IMF og utførte omfattende finansielle reformer som gjenopprettet stabiliteten i markedene. Reformene ble drevet av President Kim Dae-jung og hjalp Sør-Korea til å forbli en av Asias få voksende økonomier, med vekstrater over 10 % i 1999 og 9 % i

2000. Den globale økonomien gikk tregere og fallet i vekstraten i 2001 til 3,3 % skyldes i hovedsak fallende eksportettespørsel. Men likevel, i 2002 oppnådde Korea en respektabel vekst på 6,0 %. Restruktureringen av koreanske konglomerater (chaebols), privatisering av banker og liberalisering av økonomien forblir Sør-Koreas viktigste utfordringer fremover. Den økonomiske situasjonen så mindre lovende ut i 2004 enn i årene før, men økt handel med Kina forventes å hjelpe på utviklingen.

Sør Korea baserer seg i stor grad på eksport for å holde den imponerende økonomiske veksten gående. Elektroniske produkter, tekstiler, skip, biler og stål er noen av de viktigste eksportvarene. Selv om importmarkedet har blitt liberalisert de siste årene har jordbruksmarkedet i stor grad forblitt proteksjonistisk på grunn av store prisforskjeller mellom lokale varer og varene på det globale markedet, prisen på ris, som er ca fire ganger høyere enn gjennomsnittsprisen på det internasjonale markedet, fremheves. Men sent i år 2004 inngikk Sør Korea en avtale med WTO og etter avtalen skal det Sør-Koreanske rismarkedet være fullstendig åpent i 2014.

Spesielle forhold:

Chaebols er karakteristisk for den sørkoreanske økonomien. Chaebol, eller konglomerater, ble i hovedsak etablert etter Koreakrigen. I 1995 ble blant annet Hyundai, Samsung, Daewo og LG rangert som de fire beste gruppene blant de 30 beste konglomeratene. Etter den økonomiske krisen sent på 90 tallet, har næringslivet endret seg betraktelig, delvis som et resultat av statlige reformer. I 2003 eksisterte kun fire av de 18 største konglomeratene, men de fortsetter likevel med å dominere den økonomiske aktiviteten.

IV Analyse

Vi vil i denne delen av oppgaven se på hvordan korrupsjon har påvirket den økonomiske utviklingen i Sør-Korea og Thailand.

Vi begynner med å sammenligne viktige samfunnstrekk i Sør-Korea og Thailand, med vekt på økonomisk vekst. Deretter vil vi sammenligne korrupsjonsnivå og – type. Til slutt vil vi sammenligne våre funn for å finne indikasjoner på hvorvidt korrupsjon påvirker økonomisk vekst på ulike måter i de to landene.

Innledningsvis mener vi at det er viktig å se kort på hvordan den akselererende veksten tok til i begynnelsen av 1960-årene. Vi har derfor gått gjennom ulike studier på området, og identifisert forhold som forklarer hvorfor veksten utartet seg forskjellig i Thailand og Sør-Korea.

Samfunnsforhold og økonomisk vekst i Sør-Korea og Thailand

Anne Booth¹⁵ identifiserer historiske forskjeller mellom regionene i Sør- og Nordøst-Asia, relatert til utdanning, fordeling av inntekt og velferd. Disse ulikhetene stammer mest sannsynlig fra kolonitiden, og man finner for eksempel at deler av forklaringen kan være at myndighetenes intervensjon i sør har vært mindre vekst skapende og mer målrettet mot inter- etnisk omfordeling av rikdom, enn hva er tilfellet i nord. Booth nevner investering i humankapital og fysisk kapital, egalitær fordeling av inntekt, rask eksportvekst og isolert beslutningstaking som kritiske suksessfaktorer for Sør-Koreas vekst.

Investering i humankapital og fysisk kapital

Viktige faktorer innen humankapital, er lese- og skriveferdigheter og skoledeltakelse i barne- og ungdomsskolen. I Sør-Korea nevnes den japanske overtakelsen fra og med 1919 som en av suksessfaktorene for utdanningsnivået, men en må også gi litt av æren til de kristne misjonssentrene som var etablert allerede ved inngangen av det 20. århundre. Koreanerne kunne allerede i 1945 skilte med en deltakelsesgrad på 45 % i grunnskolen, noe som er langt

---

¹⁵ Anne Booth “Initial conditions and miraculous growth: Why is South East Asia Different from Taiwan and South Korea?” SOAS, University of London

høyere enn hva var tilfellet i Thailand. Tall fra 1930-årene i Thailand antyder at de lå langt etter Sør-Korea, med en deltakelse på magre 9,7 % i grunnskolen. Typisk for hele den sørøstlige delen av Asia var at koloniherrerne etterlot landene med svært lite utviklede utdanningssystemer. Etter 1945 steg deltakelsen både i grunnskole og ungdomsskole hurtig, spesielt i Sør-Korea. Ved inngangen til industrialiseringsperioden og den påfølgende epoken med akselererende vekst hadde kun 26 % av den sørkoreanske mannlige arbeidsstokken mindre enn 5 års utdanning. De tilsvarende tallene for kvinner viste (imponerende) 48 %. I Thailand var BNP nivået i 1992 på omtrent samme nivå som Sør-Korea i 1984, eller Taiwan i 1978. På samme tid var deltakelsen i ungdomsskolen fremdeles bare 37 %, sammenlignet med 76 % i Taiwan i 1978¹⁶

Selv om sistnevnte eksempel viser at Thailand hadde en lite utviklet humankapital sammenlignet med Sør-Korea, er det viktig å fremheve at utdanning ble gitt høy prioritet etter 1950. Thailand måtte inn med enorme ressurser siden kolonistyret satset så lite på utdanningssystemet, og på grunn av dette strakk de offentlige inntektene ikke alltid til. Privat utdanning spilte derfor, til forskjell fra Sør-Korea, en viktig rolle i ekspansjonsfasen i Thailand, spesielt for utdanning utover grunnskolen

Veksten i Thailand viser høyere korrelasjon med utenlandske direkteinvesteringer (FDI) enn hva som er tilfellet for Sør-Korea. Men, selv om FDI viser seg å være mindre enn 10 % av BNP, har denne utenlandske kapitalen hatt en "crowding-in" effekt på innenlandske investeringer, gjennom joint ventures, partnerskap, etc. Altså kommer brorparten av investeringene fra innenlandsk sparing.

Inntekts- og velferdsfordeling

Sør-Korea hadde generelt en meget egalitær fordeling av inntekt og velferd ved starten av vekstepoken, dette har vart helt til i dag. Dani Rodrik (1994)¹⁷ hevder at GINI-koeffisienten for inntekt og distribusjon av jord var uvanlig lav, og at dette var viktig for isoleringen av

---

¹⁶ Anne Booth "Initial conditions and miraculous growth: Why is South East Asia Different from Taiwan and South Korea?" SOAS, University of London

¹⁷ Dani Rodrik, (1994) "Getting Interventions Right: How South Korea and Taiwan Grew Rich," *Journal of Economic Policy* vol. 10 (1995): 53-107

myndighetene fra sektorielle pressgrupper. GINI-koeffisienten er et mye brukt mål på forskjellen mellom fattige og rike. Verdien spenner fra 0 til 1 hvor 1 er total ulikhet (1 person har alle ressurser). Sør-Korea opplevde stor migrasjon fra nord til sør i landet. Dette skapte en økonomi der veldig få hadde tilgang til mer enn de livsnødvendige midlene. Myndighetene i Sør-Korea hadde derfor få problemer med sterke elitegrupper. Da Thailand steg inn i vekstfasen på 1960-tallet hadde landet langt større nasjonale inntektsforskjeller enn hva som var tilfellet i Sør-Korea, spesielt mellom etniske grupper og urbane og rurale områder. Dette har nok sammenheng med Thailands betydelig større skjevheter innenfor utdanningstilbud og fordeling av jord.

Myndighetenes og det isolerte byråkratiets rolle

Et svært sentralt forhold i diskusjonen rundt korrupsjon og økonomisk vekst, er myndighetenes rolle. Sør-Korea trekkes ofte frem som eksempel på myndigheter som tar aktive grep for å styre økonomien i en bestemt retning.

Myndighetene i Sør-Korea valgte å innta en aktiv rolle for å skape markedsinstitusjoner, som for eksempel langsiktige utviklingsbanker og kapitalmarkeder. Det er ikke tvil om at et viktig mål med myndighetenes politikk, var å skape insentiver til høy privat sparing og innenlandske private investeringer, spesielt knyttet til eksportsektoren. Vekst og eksportfremmende politikk finner man også i stor grad i Thailand, men forskjellen er at dette i langt større grad er et resultat av press fra private aktører enn en bevisst insentivstrategi fra myndighetenes side. I Thailand har det, som vist tidligere, historisk sett eksistert en mindre egalitær fordeling av inntekt og velferd, noe som har gitt grobunn for enkelte elitegrupper med politisk og økonomisk makt.

Kanskje til forskjell fra mange utviklingsland forble den private sektor, i både Sør-Korea og Thailand, sentrum for den økonomiske aktiviteten, det vil si at myndighetene brukte, støttet og supplementerte i stedet for å erstatte bedriftene i den private sektor.

Myndighetene i Sør-Korea var eksepsjonelt fokuserte på å anbefale/befale eksport, fordi eksport representerte et ytelsesbasert kriterium for å allokere kapital. Målet var å gi insentiver til tilpasning til internasjonale standarder og utvikling av teknologi. Det sies at koreanske myndigheter til og med arrangerte konkurranser mellom eksportbedrifter der premien var

offentlige ressurser. Det blir på ingen måte hevdet at dette systemet var fritt fra korrupsjon¹⁸. Det er mer eller mindre allment kjent at systemet var sterkt preget av korrupsjon, ettersom dommerne i konkurransene var offentlige tjenestemenn. Isolert byråkrati førte til at myndighetene fikk stor makt, noe som tillot strenge kriterier og disiplinering av bedrifter som ikke var i tråd med myndighetenes målsettinger.

I Thailand, som har vært preget av mer ustabile politiske forhold, med stadig skiftende regimer, ser vi ikke en tilsvarende historie med høy grad av intervensjon på høyt politisk nivå.

Stater med sterk utvikling ser ut til å ha en høy grad av selvstyre for viktige beslutningstakere, spesielt i byråkratiet. Bank of Thailand har hatt en betydelig grad av selvstyre gjennom flere tiår, og har vært kritisk i forhold til å skape et stabilt monetært og finansielt regime i årene med sterk/akselererende økonomisk vekst, det vil si at den politiske innflytelsen har vært lav. Finansdepartementet har således også fått operere uten det ekstreme politiske presset vi ser i en rekke land. Det som er sikkert er at lobbyvirksomhet hele tiden har spilt en betydelig rolle. Man observerer et samspill mellom teknokrater, politikere og forretningsgrupperinger.¹⁹

Eksportvekst

Under japansk styre viste Sør-Korea flere av karaktertrekkene man forbinder med en kolonial eksportøkonomi, med høy grad av eksport og import mellom Sør-Korea og Japan. Mer enn 80 % av eksporten mot slutten av 1930-årene gikk til Japan. Ellers ser man at utenlandsk handel utgjorde ca. 75 % av BNP i samme periode. Etter andre verdenskrig tok det lang tid å bygge eksporten opp igjen, men da veksten tok av etter 1960, er det klare tegn på den var assosiert med eksportvekst.

Promotering av eksportvirksomhet var viktig også i koloniherrdømmet som regjerte i Thailand, basert på et ønske om store enheter som produserer eksportvarer med skalafordeler. Flere land i Sørøst Asia, inkludert Thailand, opplevde økonomisk ekspansjon i 1950-årene (1958-1962). Eksport per capita var da høyere i landene i Sørøst-Asia enn i Sør-Korea i den nordøstlige delen av kontinentet.

---

¹⁸ Initial conditions and miraculous growth: Why is south east Asia different from Taiwan and South Korea?, Booth, Anne; SOAS, University of London, 1998

¹⁹ Doner & Laothamatas (1994) og Pasuk (1996)

Sør-Korea og Thailand har det til felles at det politiske regimet var/er en viktig determinant for eksportvekst, og at et eksportvennlig regime var nødvendig for å komme inn i en syklus hvor eksport ledet til økte investeringer, som videre stimulerte til vekst.

Andre samfunnstrekk

Opprinnelige forhold

Anne Booth (1998) argumenterer for at Thailands rikdom med hensyn på naturressurser tillot myndighetene å spille en mer beskjeden rolle enn hva tilfellet var i Sør-Korea. De ledende sektorer i de sørøstlige landene i Asia var landbruksbaserte og konkurransedyktige i verdensmarkedene, uten betydelig produksjons økende støtte fra myndighetene, og fri for avhengighet av importerte innsatsvarer.

Som vi har antydnet tidligere ser det ut til å eksistere en konsensus om at myndighetenes rolle i promotering av økonomisk vekst i Sør-Korea har vært meget viktig, ikke bare ved fjerning av politiske forstyrrelser, men at de også koordinerte og subsidierte private investeringer. I Thailand ser en nok ikke like klare spor etter slik offentlig intervensjon.

Eksport og diversifisering i Sørøst Asia har ikke kommet som et direkte resultat av myndighetenes rådgivning, men først og fremst som et resultat av at multinasjonale selskaper som har reallokert til området pga lave drifts- og lønnskostnader. Statlige selskaper skal ha dratt nytte av kapital innskudd enten fra statsbudsjettet eller fra subsidierte lån, men generelt har ikke de statlige selskapene gjort det så bra. Dette betyr likevel ikke at myndigheten ikke har hatt en offensiv intervensjonspolitik i Thailand, vi ser særlig på 1980-tallet at devalueringer, reguleringer, privatiseringer, og restrukturering av markeder skapte et positivt investeringsmiljø både for utenlandske og nasjonale investorer.

Sammenligning av korrupsjon i Sør-Korea og Thailand

I denne delen av oppgaven vil vi anvende teori om korrupsjon på Sør-Korea og Thailand for å si noe om både grad av korrupsjon og hvordan korrupsjonen organiseres i samfunnet.

Diskret makt

Vi ser at det politiske styret i Sør-Korea har diskret makt, da de har gjennomført politiske beslutninger uten å informere allmennheten. Dette har sammenheng med både mangel på uavhengige medier som krevde åpenhet og som kunne spre nødvendig informasjon til folket, samt det autoritære styret. Som nevnt hadde Sør-Korea sitt første demokratiske valg først i 1987.

Thailand har vært preget av skiftende politiske forhold og maktkonflikter mellom ulike grupperinger. Dette har ført til et uoversiktlig byråkrati, som gir opphav til diskret makt for byråkratene.

Økonomisk gevinst

I begge landene har det eksistert økonomiske insentiver til korruperte handlinger. I Thailand har lavt lønnsnivå og stort byråkrati ført til at den enkelte byråkrat relativt enkelt kan oppnå økonomisk gevinst ved å ta betalt for å utføre offentlige tjenester. I Sør-Korea har det eksistert økonomiske insentiver både for den enkelte korruperte aktør, men også et ønske om å oppnå nasjonal økonomisk vekst i den forstand at næringslivet "hjelpes" til å ta beslutninger som er gunstige for deltakelse i internasjonal handel.

Det juridiske system

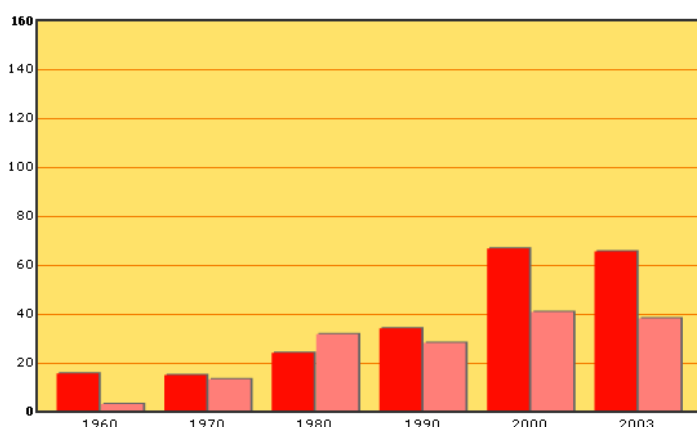
I begge landene har det juridiske system vært relativt svakt. I Sør-Korea har de korruperte aktørene i stor grad også kontrollert det juridiske system. I Thailand har de uoversiktlig politiske forholdene gjort det vanskelig å ha et effektivt juridisk system. Korrupsjon har også vært utbredt i så stor grad at de sosiale sanksjonene har vært svake.

Vi ser altså at begge landene har de grunnleggende trekkene som gjør at det er sannsynlig at korrupsjon oppstår. Dette bekrefter vår antakelse om at dette er to land med relativt høyt korrupsjonsnivå. Vi vil nå se mer på hvordan korrupsjonen manifesterer seg i disse landene og sammenligne funnene.

Som nevnt i vår presentasjon av teorien på området har flere samfunnsforhold innvirkning på hvordan korrupsjon manifesterer seg.

Variabler som determinerer korrupsjonsnivået:

Åpenhet for handel vil sannsynligvis redusere sannsynligheten for korrupsjon, i noen tilfeller kan imidlertid effekten bli motsatt. Vi har valgt å bruke eksport av varer og tjenester i prosent av BNP som mål på landenes åpenhet for handel.

Figur 2 Eksport i % av BNP. ²⁰

De mørke søylene viser indikerer Thailand, mens de lyse søylene viser verdiene for Sør-Korea.

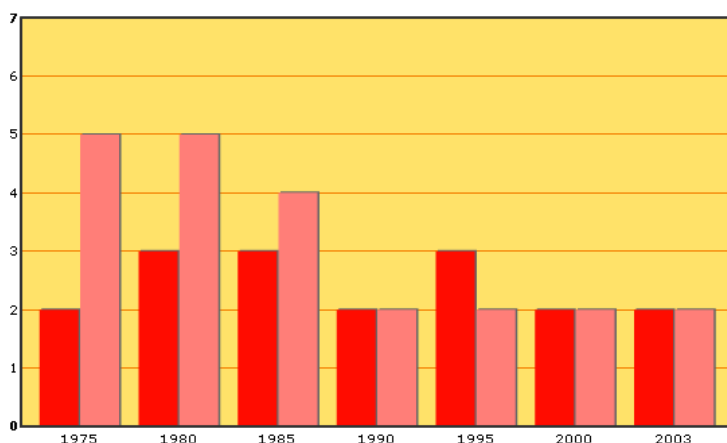
Indikatoren viser altså verdien av alle varer og tjenester som er solgt til resten av verden, målt i prosent av landets BNP. Dette inkluderer verdien av selve varen/tjenesten, samt f.eks. transport, forsikring, patenter, og andre tjenester som informasjon og konstruksjon. Vi ser altså at Thailands økonomi har utviklet seg til en mer åpen økonomi i løpet av 2000 tallet, mens Sør-Korea har holdt seg på et relativt stabilt nivå i samme tidsrom. Dette kan dra i retning av at Thailand har opplevd redusert korrupsjon det siste tiåret. Men som nevnt kan også større åpenhet for handel føre til økt korrupsjon. Dette skyldes at økt internasjonal handel kan gi nye muligheter for korrupsjon både på høyt politisk nivå (eksempelvis bestikke myndighetene for å få lov til å handle med landet) og på lavere nivå (f. eks. bestiktelser for å få losset varer på kaien).

Demokrati har vist seg å ha en sterk innvirkning på korrupsjon. Sør-Korea hadde sitt første demokratiske valg i 1987. Thailand avskaffet sitt siste militære styre i 1992. Som tilnærming

²⁰ [http://www.globalis.no/land/thailand/\(show\)/indicators/\(indicator\)/188/\(country2\)/KR](http://www.globalis.no/land/thailand/(show)/indicators/(indicator)/188/(country2)/KR). Lastet ned 02.04. 2006.

til denne faktoren har vi valgt å ta utgangspunkt i Freedom House sin indeks for politiske rettigheter. Skalaen går fra 1 (full politisk frihet) til 7 (liten grad av politisk frihet).

Denne viser følgende utvikling:

Figur 3 Indeks for politiske rettigheter.²¹

De mørke søylene viser registrerte verdier for Thailand, og de lyse for Sør-Korea.

Indeksen rangerer landene ut i fra en omfattendes spørreundersøkelse. Spørsmålene belyser ulike forhold omkring politiske rettigheter, og er i hovedsak relatert til Menneskerettighetserklæringen. Begge landene karakteriseres som frie land av Freedom House i 2005. Vi ser at Sør-Korea historisk sett har hatt en lavere politisk frihet, dette gjenspeiles også gjennom landets styresett som i stor grad har vært preget av sterk politisk styring og et autoritært regime. De siste femten årene har imidlertid forholdene jevnet seg ut. Vi ser at Thailand scorer dårlig på indeksen i 1995, noe som sannsynligvis henger sammen med den politiske ustabiliteten i Thailand i perioden 1992-1997. En periode preget av avskaffelsen av det militære styret og utvikling av ny grunnlov og utvidet stemmerett. Dette var en periode med stadige politiske endringer, noe som gir grobunn for økt korrupsjon. De siste fem årene scorer landene likt på indeksen, noe som indikerer at dette forholdet ikke utgjør en avgjørende for forskjellen i korrupsjonsnivået i de to landene.

Høyere andel av protestanter har vist seg å korrelere negativt med korrupsjon. I Thailand er ca 0,7 % av befolkningen kristne, i Sør-Korea er andelen kristne 26 %. Dette kan være en faktor som kan forklare at Sør-Korea har lavere korrupsjon enn Thailand.²²

²¹ [http://www.globalis.no/land/thailand/\(show\)/indicators/\(country2\)/KR](http://www.globalis.no/land/thailand/(show)/indicators/(country2)/KR) Lastet ned 04.04.2006.

²² <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html> Lastet ned 04.04.2006.

Inntekt i samfunnet er normalt negativt korrelert med korrupsjon.. Som vist tidligere i oppgaven har Sør-Korea høyere BNP pr capita enn Thailand.

For å sammenfatte disse variablene setter vi opp følgende tabell:

Variabel	Sør-Korea	Thailand	Sammenligning
Åpenhet for handel	Scorer MIDDELS.	Scorer HØYT.	Kan slå ut begge veier – mest sannsynlig indikerer dette et noe lavere korrupsjonsnivå i Thailand.
Demokrati (Politisk frihet)	Scorer MIDDELS	Scorer MIDDELS	Landene ligger relativt likt. Begge har middels grad av politisk frihet.
Andel protestanter i befolkningen	Scorer MIDDELS	Scorer LAVT	I følge denne indikatoren skal Sør-Korea ha lavere korrupsjonsnivå enn Thailand.
Høyere inntekt i samfunnet	Scorer MIDDELS	Scorer LAVT	Dette indikerer at Sør-Korea har lavere korrupsjonsnivå enn Thailand.

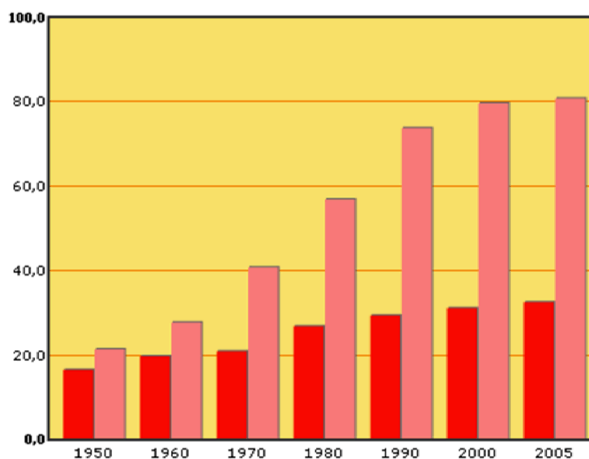
Samlet sett indikerer disse forholdene altså at begge landene har et relativt høyt korrupsjonsnivå. Sør-Korea vil imidlertid ha et lavere korrupsjonsnivå enn Thailand. Dette stemmer også overens med innsamlede kvantitative data, men det sier imidlertid lite om typen korrupsjon i landene. Vi vil se mer på dette ved å ta utgangspunkt i studier på området.

Variabler som determinerer korrupsjonens organisering:

Som nevnt tidligere i oppgaven diskuterer Rodrik (1994)²³ hvilke faktorer som determinerer hvordan korrupsjonen organiseres i samfunnet. De følgende faktorer inngår i hennes sosioøkonomiske indeks som viser kvaliteten på samfunnet. I følge Rodrik vil høy samfunnskvalitet tilsi en mer organisert form for korrupsjon.

Urbanisering

Høy grad av urbanisering er i følge Rodrik et tegn på høy samfunnskvalitet. Denne figuren viser andelen av befolkningen som bor i urbane strøk. Vi ser at andelen mennesker som bor i byen i Sør-Korea er ca 80 %, og at det har skjedd et skifte i løpet av de siste 50 årene fra en andel på under 20 %. De siste årene har imidlertid urbaniseringstakten flatet ut. Thailand har en mye lavere grad av urbanisering, kun ca 35 % i 2005.

Figur 4 Grad av urbanisering²⁴
De mørke søylene viser Thailand og de lyse Sør-Korea.

Viktigheten av en middelklasse med nasjonal opprinnelse.

Også det å ha en middelklasse med nasjonal opprinnelse, er en indikator som scorer høyt på Rodriks sosioøkonomiske indeks. I Sør Korea lever en befolkning som er en av verdens mest etnisk og lingvistisk homogene, den eneste minoriteten av viktighet er en liten kinesisk gruppe. Thailand er preget av mindre homogenitet og har en kinesisk minoritet som utgjør

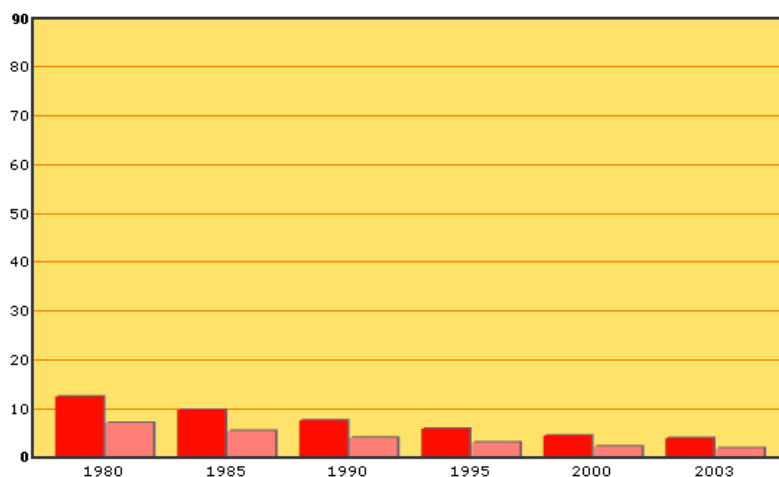
²³ Dani Rodrik, (1994) "Getting Interventions Right: How South Korea and Taiwan Grew Rich," *NBER Working Papers 4964*, National Bureau of Economic Research, Inc.

²⁴ [http://www.globalis.no/land/thailand/\(show\)/indicators/\(indicator\)/30/\(country2\)/KR](http://www.globalis.no/land/thailand/(show)/indicators/(indicator)/30/(country2)/KR) Lastet ned 04.04.2006.

nesten 15 prosent av befolkningen. Denne gruppen kontrollerer i stor grad lokal handel, og dette resulterer i omfattende konflikter mellom thailenderne og kineserne. Landet har også andre viktige minoritetsgrupper, som de muslimske Malayene, Khmerene, eller Kambodierne (Cambodians) og Vietnamesere. Vi ser det som sannsynlig at middelklassen i Thailand består av blant annet næringsdrivende i handelsnæringen og antar derfor at middelklassen består av en stor andel mennesker med kinesisk opprinnelse.

Lese- og skriveferdigheter

I både Sør-Korea og Thailand har det vært sterkt fokus på skolegang og utdanning av befolkningen. Dette resulterer i svært lav andel av analfabetisme. Vi ser i begge landene at over 95 % av befolkningen kan lese og skrive. Sør-Korea har noe bedre score enn Thailand, men det utgjør ingen stor forskjell.

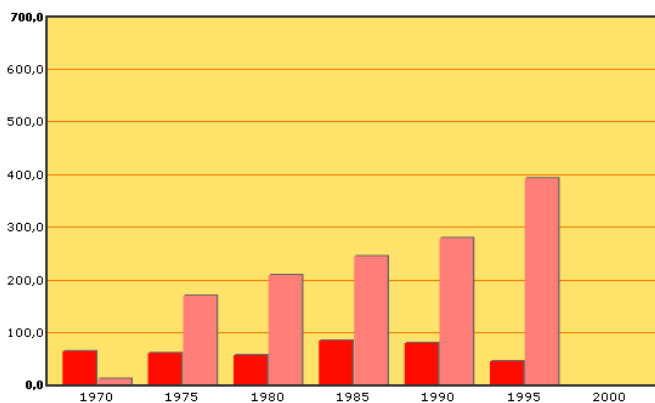
Figur 5 Analfabetisme²⁵

De mørke søylene viser verdiene for Thailand, og de lyse for Sør-Korea. Grafen viser andel av befolkningen over 15 år som ikke kan lese og skrive.

Massekommunikasjon

Vi ser at verdiene varierer sterkt mellom landene. Dersom vi sammenligner med for eksempel Norge, som har ca 600 solgte dagsaviser per 2000 innbyggere, ser vi at begge landene ligger på et relativt lavt nivå. Thailand skiller seg imidlertid sterkt negativt ut med bare ca 50 solgte aviser per 1000 innbyggere.

²⁵ [http://www.globalis.no/land/thailand/\(show\)/indicators/\(indicator\)/27/\(country2\)/KR](http://www.globalis.no/land/thailand/(show)/indicators/(indicator)/27/(country2)/KR) Lastet ned 04.04.2006.

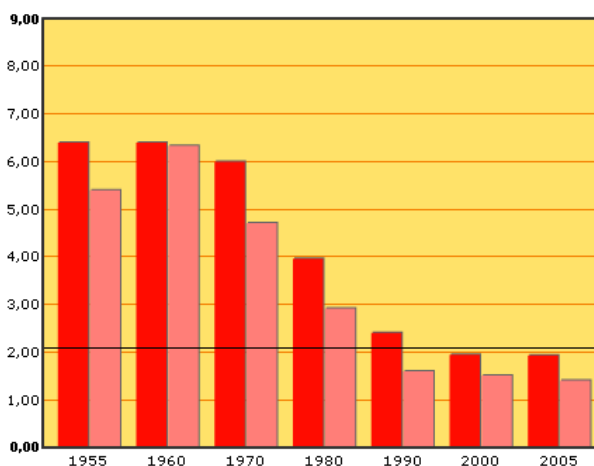

Figur 6 Nivå av massekommunikasjon²⁶

Denne figuren viser antallet dagsaviser som er solgt per 1000 innbyggere i de to landene. Dette inkluderer aviser som kommer ut minst fire ganger per uke. De mørke søylene viser verdier for Thailand, og de lyse Sør-Korea.

Fødselsrate, dvs. antall barn som fødes per kvinne

Vi ser at antall fødsler per kvinne er redusert kraftig de siste 30 årene. Dette indikerer at landene har hatt høy sosio-økonomisk utvikling de siste 30 årene. Thailand har noe høyere fødselsrate enn Sør-Korea. Trenden har flatet ut de siste ti årene.

Figur 7 Fødselsrate²⁷

De mørke søylene viser verdiene for Thailand og de lyse Sør-Korea. Ut fra figuren kan vi lese av hvor mange barn hver kvinne i gjennomsnitt sannsynligvis vil føde under landets gjeldende fruktbarhetsforhold.

²⁶ [http://www.globalis.no/land/thailand/\(show\)/indicators/\(indicator\)/191/\(country2\)/kr](http://www.globalis.no/land/thailand/(show)/indicators/(indicator)/191/(country2)/kr) Lastet ned 04.04.2006.

²⁷ [http://www.globalis.no/land/thailand/\(show\)/indicators/\(indicator\)/138/\(country2\)/kr](http://www.globalis.no/land/thailand/(show)/indicators/(indicator)/138/(country2)/kr) Lastet ned 04.04.2006.

Kulturell og etnisk homogenitet.

Som nevnt i beskrivelsen av landene er Sør-Korea et av de landene i verden som har den mest homogene befolkningen. I Thailand er det større andel av etniske minoriteter.

Også her vil vi oppsummere resultatene i en tabell:

Høy score betyr at den slår ut positivt på sosioøkonomisk indeks – altså at den indikerer høy kvalitet på samfunnet.

Variabel	Sør-Korea	Thailand
Urbanisering	HØY	LAV
Nasjonalt middelklasse	HØY	MIDDELS
Lese- og skriveferdigheter	HØY	HØY
Massekommunikasjon	MIDDELS	LAV
Fødselsrate	HØY	HØY
Kulturell og etnisk homogenitet	HØY	MEDIUM

Vi ser at Sør-Korea scorer vesentlig bedre enn Thailand når vi bruker Rodriks rammeverk. Det vil si at Sør-Korea har høyere samfunnsmessig kvalitet enn Thailand, noe som trekker i retning av at Sør-Koreas vil ha en mer organisert form for korrupsjon. Organisert korrupsjon er det vi tidligere har presentert som økonomisk korrupsjon, eller storskala korrupsjon.

Ut i fra landenes samfunnsforhold virker altså følgende to utsagn sannsynlige:

- Begge landene har relativt høy grad av korrupsjon, men Sør Korea har noe lavere korrupsjonsnivå enn Thailand.
- Sør Korea har høyere samfunnsmessig kvalitet enn Thailand, noe som trekker i retning av at korrupsjonen i Sør Korea er mer organisert enn i Thailand.

Organisering av korrupsjon:

Mushtaq Khan fremhever politisk ustabilitet som viktig for å determinere hvordan korrupsjonen organiseres. Mangelen på politisk stabilitet kan, som nevnt tidligere i oppgaven, føre til mangel på politisk legitimitet, noe som gir grobunn for fremvekst av korrupsjon. I utviklingsland kan i mange tilfeller politisk korrupsjon, altså korrupsjon blant den politiske elite, være nødvendig for å skape et miljø hvor politisk stabilitet er mulig, da korrupsjonen kan være et middel for å opprettholde politisk kontroll, for eksempel gjennom kjøp av

stemmer, etc. Det er altså større sannsynlighet for at et land med ustabile politiske forhold vil være preget av politisk korrupsjon.

Ut i fra dette kan vi anta at den relativt stabile politiske situasjonen i Sør-Korea, med autoritære styresett, har ført til at landet ikke har opplevd politisk korrupsjon i utstrakt grad. Vi fremhever perioden til Chunghee, som varte i 20 år, hvor landet opplevde eventyrlig økonomisk vekst.

I motsetning til Sør-Korea, har Thailand har vært preget av en høy grad av politisk ustabilitet. Dette skaper en bedre grobunn for politisk korrupsjon.

Khan (2002)²⁸ argumenterer for at den viktigste rollen til den sørkoreanske vekstpolitikken kan ha vært omfattende overføringer av økonomiske ressurser til fremvoksende kapitalister. Overføringene ble utført mye hurtigere enn hva markedet hadde kapasitet til, og samtidig ble de utført med tilstrekkelig disiplin til å forsikre at prosessen ikke i altfor stor grad ble utnyttet av ineffektive aktører. I Sør-Korea ble det i praksis, for å forme industri og markeder i ønsket retning, delt ut subsidier basert på selektive mål på teknologisk læring og eksport. Dette systemet ville hatt en høy sosial kostnad dersom flere bedrifter hadde måttet blitt lagt ned i ettertid, men sørkoreanske myndigheter viste en unik evne til å plukke vinnere, og var dyktige i re-allokeringen av rettigheter mellom befolkningen. Dette bidro betydelig til den effektive implementeringen av det vekstfremmende politiske regimet. Staten var involvert i bedriftsmessige restruktureringer, omfordeling av fabrikker, og benyttet sine finansielle muskler i banksektoren for å få sin vilje. Makten ble ofte misbrukt, som i 1985 når Kukje-gruppen, det 6. største konglomeratet i Sør-Korea, ble delt opp fordi det ikke betalte nok bestikklser til staten.

Diskusjonen ovenfor viser at selv om staten i stor grad, både politisk og økonomisk, bidro til at veksten tok av etter 1960, er det sannsynlig at systemet ikke var fritt for korrupsjon, og at chaebollet (Chaeboler er sammenslutninger av selskaper innenfor forskjellige næringer, men med en familie som på intrikat vis kontrollerer det hele, blant disse chaebolene er kjente navn som Hyundai, Samsung og Kia)²⁹ manglet veldefinerte eiendomsrettigheter. Myndighetene la

---

²⁸ Mustaq Khan (2002), "State Failure in Developing Countries and Strategies of Institutional Reform", 2002

²⁹ <http://tux1.aftenposten.no/nyheter/uriks/d27497.htm> (07.01.2006).

opp til et system basert på "rent-seeking", hvor de klarte å styre vekstfremmende- og hindre veksthemmende "rents", spesielt på grunn av streng regulering og fjerning av grunnleggende rettigheter. Khan (1997)³⁰ betegner overføringene fra stat til private i Sør-Korea som "patron-client" utvekslinger, og fremhever den såkalte "rent-sharing" som fant sted mellom "patrons" (myndighetene) og "clients" (kapitalister). "Rent-Seeking" i denne konteksten kan man klassifisere som økonomisk korrupsjon.

Denne typen korrupsjon som Khan beskriver klassifiseres av Jain (2001)³¹ som storskala korrupsjon. Dette er altså korrupsjon som begås av den politiske elite når de utnytter sin makt til å forme næringslivet. Dette resultatet samsvarer med våre tidligere presenterte funn.

Det sørkoreanske regimet var tydelig basert på politisk kontroll ovenfra og ned, og derfor var man svært avhengig av å unngå velorganiserte grupperinger som kunne beskytte de ineffektive industrielles interesser. Splittingen av den politisk organiserte middelklassen fra japanske kolonitider, og av den tradisjonelle eliten ved hjelp av omfattende jord-reformer, betydde at subsidier ikke kunne kjøpes særlig lettvinnt. Staten hadde videre ingen interesse av å akseptere bestikklser fra de ineffektive fordi den fikk mer igjen ved å gjennomføre den industrielle utviklingspolitikken for så å motta større betalinger.

I Thailand, spesielt etter 1980, var industriell politikk mindre viktig, i et system der veksten var drevet av en intens akkumulering av verdifulle naturressurser og offentlige ressurser, organisert av en gruppe fremvoksende kapitalister.³² Disse private kapitalistene var i stand til effektivt å bruke sine eiendomsrettigheter, fordi man i Thailand, til forskjell fra Sør-Korea, hadde kapitalister som direkte kjøpte seg tilgang til politisk makt. De tilegnet seg altså kontroll over myndighetenes konkurrerende politikk ved å kjøpe stemmer og innflytelse. Samtidig gjorde intens konkurranse mellom kapitalister at den politiske makten ikke ble i hendene på én bestemt gruppering over lang tid. I Thailand ser man at kapitalistiske rettigheter kom fra bunnen og opp, noe som reflekterer den relative makten de politiske organiserte grupperingene hadde.

---

³⁰ Mustaq H. Kahn, (1997) "The role of civil society and patron-client networks in the analysis of corruption", <http://magnet.undp.org/Docs/efa/corruption/Chapter07.pdf>.

³¹ A. K. Jain (2001) "Corruption: A Review", *Journal of Economic Surveys* 15: 71-121.

³² Mustaq Khan (2002), *State Failure in Developing Countries and Strategies of Institutional Reform*

I Thailand manifesterte korrupsjonen seg i hovedsak i form av bestiktelser fra de nevnte fremvoksende kapitalister til offentlige instanser og mer generelle politiske utbetalinger. Disse pengestrømmene var viktige i Thailand, men forhindret ikke hurtig akkumulering og vekst. Man snakker altså i Thailand om korruperte handlinger mer i formen av det Khan (1997) kaller politisk korrupsjon.³³ De kinesiske kapitalistene i Thailand var relativt sterkt integrerte med den thailandske middelklassen.

Denne formen for korrupsjon svarer til det Arvind Jain (2001)³⁴ kaller byråkratisk korrupsjon, altså korruperte handlinger utført av byråkrater i omgang med sine overordnede og/eller allmennheten. Dette er det vi kaller uorganisert korrupsjon eller politisk korrupsjon. Manifesteres vanligvis som ”petty corruption”.

Dette forholdsvis unike mønsteret av politisk korrupsjon ble skapt fordi de relativt bredt spredte kapitalistene var sterke, og måtte kjempe for politiske krav fra sivilsamfunnet. Kapitalistenes kjøp av politisk støtte har fungert som smøring av relasjonene mellom kapitalistiske grupper og rivaliserende grupper fra middelklassen, men det har også ført til en høy grad av korrupsjon. Kapitalistene har brukt sin politiske makt til å omfordele ressursene og rettighetene i egen favør. Selv om dette mønsteret har medført store økonomiske kostnader, har det likevel tillatt vekst. Kapitalismen i Thailand har, på grunn av dette systemet, basert på tilegnelsen av relativt småskala basert teknologi, siden eiendomsrettighetene beskyttes på en desentralisert måte ved denne formen for desentralisert korrupsjon. I Thailand er antallet kapitalister som går inn i politikken også svært høyt. Dette sikrer sterk politisk konkurranse mellom kapitalistene for å tilegne seg makt, noe som har forhindret monopolisering av en spesifikk kapitalistisk gruppering, og skapt sterk konkurranse både i parlamentet og i byråkratiet.

Trass i høy grad av korrupsjon og politisk ustabilitet har Thailands økonomiske resultater vært relativt bedre enn naboene i Sør Asia.

---

³³ Mustaq H. Kahn, (1997) “The role of civil society and patron-client networks in the analysis of corruption”, <http://magnet.undp.org/Docs/efa/corruption/Chapter07.pdf>.

³⁴ A. K. Jain (2001) “Corruption: A Review”, *Journal of Economic Surveys* 15: 71-121.

Til forskjell fra Sør-Korea har Thailand ikke vært underlagt direkte kolonistyring, noe som kan bidra til å forklare hvorfor den politiske ledelsen av de fremvoksende middelklassene ser ut til å ha vært relativt svak, men imidlertid ikke like svak som i Sør Korea. En annen motsetning vi finner mellom Thailand og Sør-Korea er det faktum at man i Thailand hadde mektige nettverk av rurale politikere på et mye tidligere utviklingsnivå, og de siste 20 årene ser det ut til at de lokale kapitalistene gradvis har tatt over lokale politiske nettverk.

I Sør Korea etterlot den japanske koloniseringen et sivilsamfunn hvor middelklassene var eksepsjonelt svake. Dette førte til at ”patron - client” utvekslingene i Sør Korea var begrenset, i mye større omfang, til ”rent-sharing” mellom kapitalister og deres ”patrons” hos myndighetene. Denne formen for økonomisk korrupsjon ser ut til å være mye mindre skadelig med hensyn på økonomiske konsekvenser enn varianten man ser i Sør Asia.

Uansett, sammenliknet med Sør Asia tillater Sør-Koreas sivilsamfunn en mye høyere konsentrasjon av politisk makt som i sin tur tillater de sentrale politiske aktørene å få midler fra gevinster fra subsidier og nye rettigheter uten å måtte foreta politiske bestikkelser til ikke kapitalistiske klienter.

Sør-Koreas mulighet til å ignorere politiske hensyn i fordelingen av ressurser og rettigheter skapte sterke incentiver for at den politiske eliten skulle maksimere vekst. Økonomisk vekst maksimerte deres potensielle bestikkelser på lang sikt og sikret landet stabilitet.

Konklusjon

Vi valgte å ta for oss Sør-Korea og Thailand fordi begge landene har et relativt høyt korrupsjonsnivå, samtidig som de har opplevd til dels sammenhengende høy økonomisk vekst i en lengre periode. Det eksisterer likevel forskjeller mellom landene både med hensyn på kvantitative mål på økonomisk utvikling og korrupsjon. Med dette som utgangspunkt ser vi på kvalitative trekk ved korrupsjonen i de to landene for å avdekke hvorvidt de har innvirkning på den økonomiske veksten.

I følge studier av anerkjente forskere på området tilsier et relativt høyt korrupsjonsnivå lav økonomisk vekst. Likevel har begge disse landene opplevd høy økonomisk vekst i forhold til andre sammenlignbare land.. Vi har derfor forsøkt å avdekke hvilke forhold som reduserer de skadelige effektene av korrupsjon på et lands økonomi.

I analysen har vi avdekket forhold som tyder på at det eksisterer forskjeller i hvordan korrupsjonen er organisert i Sør-Korea og Thailand. Vi har sett at korrupsjonen i Sør-Korea har fungert som et målrettet, og organisert, virkemiddel fra myndighetenes side, for å styre økonomien (næringslivet) i en bestemt retning. I Thailand er korrupsjonen mer uorganisert, i den forstand at forretningsmagnater og byråkrater kjemper om politisk gjennomslagskraft eller, relativt kortsiktige, økonomiske gevinster.

Vi har funnet indikasjoner på at organisert korrupsjon er mindre skadelig for økonomien enn uorganisert korrupsjon. Vi har avdekket forhold som sannsynliggjør muligheten for at korrupsjon i noen tilfeller faktisk kan fremme økonomisk vekst, om enn ikke jevnt fordelt i samfunnet. Vi mener altså å ha avdekket at noe av Sør-Koreas høyere økonomiske vekst kan tilskrives fundamentale forskjeller i samfunnets måte å organisere korrupsjonen på.

Vår analyse er på ingen måte uttømmende og vi har støtt på flere problemstillinger som ville vært interessante å følge videre inn i en kvantitativ analyse. I en slik analyse kunne en forsøkt å estimere hvor stor andel av forskjellen i økonomisk vekst som faktisk kan tilskrives ulik organisering av korrupsjonen.

Kilder:

1. <http://www.answers.com/> - lastet ned 20.08.2005
2. <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/> - lastet ned 20.08.2005
3. http://www.icgg.org/corruption.cpi_2004.html Dato: 20.12.04 og 12.07.05
4. http://www.transparency.org/policy_and_research/surveys_indices/cpi Dato: 20.12.04 og 12.07.05
5. <http://www.euromonitor.com/gmid/default.asp> Dato: 20.12.04
6. [http://www.statoil.com/statoilcom/HMS/SVG03272.NSF/Attachments/baerekraftNorsk/\\$FILE/Baerekraftig2003_norsk.pdf](http://www.statoil.com/statoilcom/HMS/SVG03272.NSF/Attachments/baerekraftNorsk/$FILE/Baerekraftig2003_norsk.pdf) Dato: 12.07.05
7. *Bjorvatn Kjetil, EPM 420 forelesning 28.9.2004, Norges Handelshøyskole.*
8. Odd Helge Fjeldstad, (1999) *Korrupsjon, Hagen & Pedersen* kap. 13: 295-321.
9. A. Schleifer & R.W Vishny, (1993) "Corruption", *Quarterly Journal Economics* vol. 108, no. 3: 599-617.
10. A. K. Jain, (2001) "Corruption: A Review", *Journal of Economic Surveys* 15: 71-121
11. D.Treisman, (2000) "The causes of corruption: A cross-national study", *Journal of Public Economics* vol. 76: 399-457.
12. Dani Rodrik, (1994) "Getting Interventions Right: How South Korea and Taiwan Grew Rich," *Journal of Economic Policy* vol. 10 (1995): 53-107
13. Mustaq H. Kahn, (1997) "The role of civil society and patron-client networks in the analysis of corruption", <http://magnet.undp.org/Docs/efa/corruption/Chapter07.pdf>.
14. Mustaq H. Kahn (1998) "Patron-Client Networks and the Economic Effects of Corruption in Asia." *European Journal of Development Research* vol. 10
15. Mustaq H. Kahn (2002), "State failure in developing countries and strategies of institutional reform", *Draft paper for the ABCDE conference*, Oslo 24-26 June 2002.
16. Pierre-Guillaume Méon & Khalid Sekkat (2005), "Does corruption grease or sand the wheels of growth?"